

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Evlogi Georgiev 103, Sofia 1504, Bulgaria,
Τηλ.: (003592) 9447959, 9447790, Fax: (003592) 9505375
E-mail: ecocom-sofia@mfa.gr
Web: www.agora.mfa.gr/

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΣΟΦΙΑ 2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΑΣ.....	
2. ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	
Ίδρυση και λειτουργία εταιρείας στη Βουλγαρία.....	
Κυριότερες μορφές εταιρειών.....	
Φορολογική νομοθεσία.....	
Κυριότεροι φόροι.....	
Φορολογικές απαλλαγές.....	
Επενδυτικά κίνητρα.....	
Επενδυτική νομοθεσία.....	
Βιομηχανικές ζώνες.....	
Εργασιακές σχέσεις – Κοινωνική Ασφάλιση.....	
Μισθοί – Ασφαλιστικές εισφορές.....	
Νόμος για την Απασχόληση.....	
Ομαδικές Απολύσεις.....	
Νόμος για τα Συνταξιοδοτικά Ταμεία.....	
3. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ.....	
3.1 Σήμανση – Πιστοποίηση Προϊόντων.....	
3.2. Προμήθειες.....	
Νομικό πλαίσιο.....	
Αρχή κρατικών προμηθειών.....	
3.3. Αγορά γης – Κατασκευές.....	
3.4. Διανοητικά δικαιώματα.....	
Αρμόδιες υπηρεσίες.....	
Νομοθεσία.....	
3.5. Τραπεζικός τομέας – Χρηματοδότηση επιχειρήσεων.....	
Τραπεζικός κλάδος.....	
Διεθνείς χρηματοδοτικές ευκαιρίες.....	
3.6. Τηλεπικοινωνίες.....	
Τηλεφωνία (κινητή – σταθερή).....	
Internet.....	
3.7. Ενέργεια.....	
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.....	

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ -ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΑΣ

Η Βουλγαρία ανήκει γεωγραφικά στη Βαλκανική Χερσόνησο / Νοτιοανατολική Ευρώπη και συνορεύει με τη Ρουμανία προς βορρά, με τη Σερβία και τη Βόρεια Μακεδονία στα δυτικά, με την Ελλάδα και την Τουρκία στα νότια και νοτιοανατολικά και με την περιφέρεια που καλύπτει η Μαύρη Θάλασσα στα ανατολικά. Ο ποταμός Δούναβης αποτελεί το «φυσικό σύνορο» της Βουλγαρίας με τη Ρουμανία και συνδέει ως «πλωτός» διάδρομος τη Βουλγαρία με τις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Η Μαύρη Θάλασσα παρέχει «πλωτή» πρόσβαση προς τις αγορές της Ρωσίας, της Ουκρανίας και τη Γεωργίας. Η γεωγραφική θέση της Βουλγαρίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη την τοποθετεί στο σταυροδρόμι σημαντικών εμπορικών διαδρομών που συνδέουν τη Δυτική Ευρώπη με τις αγορές της Μέσης Ανατολής, των χωρών του πρώην σοβιετικού συνασπισμού και της Κεντρικής και Ανατολικής Ασίας. Η στρατηγική θέση της χώρας, σε συνδυασμό με την σημαντική ανάπτυξη των μεταφορικών, ενεργειακών και ψηφιακών υποδομών που λαμβάνει χώρα τα τελευταία έτη, οδηγούν τη Βουλγαρία στην ανάπτυξη στενών οικονομικών δεσμών με τις υπόλοιπες χώρες της ευρύτερης περιοχής της ΝΑ Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και με την Ελλάδα. Η Βουλγαρία διαθέτει τέσσερα μεγάλα εμπορικά αεροδρόμια στα μεγαλύτερα αστικά της κέντρα, δηλαδή στην πρωτεύουσα Σόφια, στη Φιλιππούπολη (Πλόβντιβ) και στους λιμένες της Βάρνας και του Μπουργκάς, τα οποία υποδέχονται διεθνείς και εσωτερικές πτήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Το κλίμα στη Βόρεια Βουλγαρία είναι μέτριο ηπειρωτικό, ενώ το κλίμα στο νότιο τμήμα της χώρας είναι ενδιάμεσο ηπειρωτικό που τείνει προς το μεσογειακό, εξ αιτίας των κλιματικών επιρροών του Αιγαίου. Το κλίμα στις περιοχές με υψόμετρο 1.900 - 2.000 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας (οροσειρά Πιρίν και Βαλκανικά όρη) είναι ορεινό και κατά μήκος της ακτής της Μαύρης Θάλασσας είναι θαλάσσιο. Το κλίμα των παραθαλάσσιων περιοχών είναι πιο ήπιο το χειμώνα και πιο δροσερό το καλοκαίρι σε σύγκριση με το κλίμα στο ηπειρωτικό κομμάτι της χώρας.

Η τρέχουσα πολιτειακή δομή της Βουλγαρίας καθορίζεται από την υιοθέτηση Δημοκρατικού Συντάγματος, η οποία έλαβε χώρα το έτος 1991. Η Βουλγαρία είναι μια ενιαία Κοινοβουλευτική Δημοκρατία με υψηλό βαθμό πολιτικής,

διοικητικής και οικονομικής συγκέντρωσης. Αποτελεί μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1992, του NATO από το 2004 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007. Αποτελεί επίσης ιδρυτικό μέλος του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) και εξελέγη μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών τρεις φορές (1966 - 1967, 1986 - 1987, 2002 - 2003). Η χώρα συμμετέχει επίσης σε διάφορους Διεθνείς Οργανισμούς με δραστηριότητα σε συγκεκριμένους τομείς της πολιτικής και οικονομικής ζωής.

Από την εποχή της πτώσης του τείχους του Βερολίνου πριν από 30 χρόνια μέχρι και σήμερα, η Βουλγαρία εισήλθε σε διαδικασία «οικονομικής μετάβασης». Μετεβλήθη και εξακολουθεί εν πολλοίς να μεταβάλλεται από μια συγκεντρωτική, κεντρικά (κρατικά) διευθυνόμενη οικονομία σε μια ανοιχτή, οικονομία της αγοράς, μεσαίου εισοδήματος και αγκυροβολημένη στους ευρω-ατλαντικούς θεσμούς (ΕΕ και NATO). Η πρόοδος των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και συνεχίζεται έως και σήμερα, σε συνδυασμό με την καθιέρωση καθεστώτος νομισματικού συμβουλίου (currency board arrangement)¹ οδήγησε σε σταδιακή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Ο τομέας των υπηρεσιών βρίσκεται στον πυρήνα της τρέχουσας οικονομικής δραστηριότητας στη Βουλγαρία (κυρίως τομείς ICT και τουρισμού) και η σημασία του διαρκώς αυξάνεται. Αντίθετα ο τομέας της «βαριάς βιομηχανίας», ο οποίος κυριαρχούσε στην οικονομική ζωή της χώρας την εποχή που η Βουλγαρία βρισκόταν υπό σοσιαλιστική διακυβέρνηση, καίτοι ακόμη σε ένα βαθμό σημαντικός ως προς την οικονομική μεγέθυνση, σταδιακά εξασθενεί. Το αυτό ισχύει σε γενικές γραμμές και με τον αγροτικό τομέα, ο οποίος φθίνει διαρκώς σε όρους συνεισφοράς στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας.

Η χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ (ESIF) διαδραματίζει ζωτικό ρόλο για την οικονομική ανάπτυξη της Βουλγαρίας κατά τα τελευταία έτη. Οι συνεισφορές μέσω κονδυλίων της ΕΕ καταλαμβάνουν κατά μέσο όρο περισσότερο από το ήμισυ της ετήσιας οικονομικής μεγέθυνσης των τελευταίων ετών και μολονότι υπήρξαν ανησυχίες ότι η χρηματοδότηση θα μειωνόταν κατά την επικείμενη

¹ Υιοθετήθηκε το 1997, με πρόβλεψη για την άμεση πρόσδεση του βουλγαρικού νομίσματος με το τότε γερμανικό μάρκο και, στη συνέχεια, με το Ευρώ, σε (κλειδωμένη) ισοτιμία 1€ = 1,95583 BGN/Lev. Το καθεστώς αυτό, το οποίο υποστηρίζεται και από ένα σημαντικό δημοσιονομικό απόθεμα, λειτουργεί ομαλά από την θέσπισή του και εντεύθεν, η δε σημασία του για την σταδιακή μακροοικονομική σταθεροποίηση της χώρας υπήρξε καθοριστική.

Προγραμματική περίοδο χρηματοδότησης (2021-2027), τελικώς η Βουλγαρία υπήρξε εκ των ωφελημένων κ-μ της ΕΕ και θα λάβει συνολικούς πόρους της τάξης των 9 δις. ευρώ κατά την εν λόγω περίοδο. Αν σε αυτό το ποσό προστεθούν και οι πόροι εκ του εργαλείου «**Next Generation EU**» που θα διατεθούν προς τον σκοπό της υποστήριξης της οικονομικής ανάκαμψης των κ-μ της ΕΕ από την τρέχουσα οικονομική κρίση που επήλθε ως αποτέλεσμα της πανδημίας του “COVID-19”, τότε το συνολικό ποσό που θα λάβει η Βουλγαρία κατά την περίοδο έως και το 2030 θα ανέρχεται σε 29 δις. ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι κατά την Προγραμματική περίοδο χρηματοδότησης 2014-2020, η Βουλγαρία έλαβε συνολικά 9,9 δις. ευρώ σε κονδύλια της ΕΕ (ποσοστό που υπερβαίνει κατά μ.ο. το 20% του ετήσιου ΑΕΠ).

Η βουλγαρική οικονομία γνώρισε σταθερά υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ από το έτος 2014 κι έπειτα, τάση η οποία διατηρήθηκε και τα επόμενα χρόνια. Η οικονομική μεγέθυνση συνεχίστηκε με ικανοποιητικούς ρυθμούς κατά τα έτη 2018 και 2019, όπου κατεγράφησαν ρυθμοί μεγέθυνσης του ΑΕΠ της τάξεως του 3,1% και 3,4% αντίστοιχα. Η μεγέθυνση της οικονομικής δραστηριότητας, αποδίδεται περισσότερο στην αυξημένη ιδιωτική κατανάλωση και λιγότερο στη δημόσια κατανάλωση και στις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου. Η τάση αυτή, στην οποία στηρίχθηκε η μεγέθυνση της βουλγαρικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια, εκτιμάται ότι θα διακοπεί «απότομα» στο βραχυπρόθεσμο διάστημα (2020) εξ αιτίας των άμεσων δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων της διασποράς της πανδημίας του “COVID-19”, οι οποίες αναμένεται να αποτυπωθούν τόσο στην πλευρά της «προσφοράς» όσο, και πολύ περισσότερο, στην πλευρά της «ζήτησης» της πραγματικής οικονομίας. Στο μεσοπρόθεσμο χρονικό διάστημα (2021 και εντεύθεν) και αναλόγως του πώς θα εξελιχθεί παράλληλα η κατάσταση στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία, εκτιμάται ότι η οικονομία της Βουλγαρίας θα αρχίσει να επανέρχεται σταδιακά και πάλι σε θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης.

1α. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με το χαμηλότερο ρυθμό πληθυσμιακής αύξησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Βάσει των πιο πρόσφατων εκτιμήσεων του Βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου (NSI) του έτους 2017, ο τρέχων πληθυσμός της Βουλγαρίας ανέρχεται σε 7.153.784 κατοίκους, γεγονός που την κατατάσσει στην 16^η θέση στην ΕΕ (1,4% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ) μετά την Αυστρία και πριν από την Δανία. Η πυκνότητα πληθυσμού, βάσει της τελευταίας απογραφής του 2011 είναι 66 κάτοικοι/χλμ²

και η κατανομή του πληθυσμού είναι 73% (5.227.182) αστικός πληθυσμός και 27% (1.926.602) αγροτικός πληθυσμός. Μεγαλύτερες πόλεις της Βουλγαρίας είναι κατά σειρά η πρωτεύουσα Σόφια με 1.319.804 κατοίκους, η Βάρνα με 343.301 κατοίκους, η Φιλιππούπολη (Plovdiv) με 341.625 κατοίκους, ο Πύργος (Burgas) με 209.613 κατοίκους, το Ruse με 162.869 κατοίκους, η Stara Zagora με 158.563 κατοίκους και το Pleven με 123.673 κατοίκους. Η πληθυσμιακή σύνθεση έχει ως ακολούθως: Βούλγαροι (84,6%), Τούρκοι (8,9%), Ρομά (4,8%), επίσης Αρμένιοι, Ρώσοι, Εβραίοι, Έλληνες, Τάταροι και λοιποί (στοιχεία απογραφής 2011).

Η αρνητική αύξηση του πληθυσμού χρονολογείται από το έτος 1990 και αποδίδεται στην οικονομική δυσπραγία σε συνδυασμό με την αύξηση της υπογεννητικότητας αλλά και της μετανάστευσης. Το πιο ανησυχητικό στοιχείο είναι ότι, βάσει πρόσφατων μελετών και αναλύσεων, καταρτισμένοι νέοι άνθρωποι θέτουν ως πρώτη προτεραιότητα την αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό.

Σε σειρά εκθέσεων τους την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Παγκόσμια Τράπεζα υπογραμμίζουν τις ανησυχητικές επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος στην παραγωγικότητα της βουλγαρικής οικονομίας, επισημαίνοντας ότι οι αρνητικές τάσεις στην απασχόληση αντανakλούν τη μείωση του εργατικού δυναμικού και σχετίζονται με την αρνητική δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα δε με εκτιμήσεις της Eurostat, σε σχετική έκθεσή της για το δημογραφικό μέλλον της ΕΕ, ο εγχώριος πληθυσμός θα γνωρίσει την πλέον δραματική μείωση στην περιοχή, στο διάστημα της επόμενης πεντηκονταετίας (-27% σε σχέση με το έτος 2010). Τέλος, η Βουλγαρία κατατάσσεται ήδη ως η τρίτη γηραιότερη χώρα στην Ευρώπη και η τέταρτη γηραιότερη στον κόσμο και εκτιμάται ότι έως το 2050 θα εμφανίσει τη μεγαλύτερη πτώση συνολικού και ενεργού πληθυσμού παγκοσμίως.

Παράλληλα, το πρόβλημα της έλλειψης καταρτισμένου εργατικού δυναμικού στη Βουλγαρία προσλαμβάνει λίαν ανησυχητικές διαστάσεις τα τελευταία έτη. Την ίδια στιγμή που διάφοροι βιομηχανικοί κλάδοι – ειδικά αυτοί που σχετίζονται με τις τεχνολογίες αιχμής (IT, αυτοκινητοβιομηχανία) - αναπτύσσονται με γοργούς ρυθμούς, η τοπική αγορά εργασίας αδυνατεί να ακολουθήσει. Το χάσμα αυτό διαρκώς διευρύνεται εξ αιτίας της φυγής στο εξωτερικό του καταρτισμένου εργατικού δυναμικού προς αναζήτηση καλύτερων προοπτικών καριέρας. Πρόσφατη έρευνα που διενεργήθη από την εταιρεία συμβούλων “**Colliers International**” με τίτλο “*Turning the Tide: A*

Study of Migration and Bulgaria's Labour Market" (2018), έδειξε ότι ο αριθμός των βούλγαρων υπηκόων που είναι εγκατεστημένοι στην αλλοδαπή προσεγγίζει τα 1,33 εκατομμύρια και ότι οι 500.000 εξ αυτών εγκατέλειψαν την χώρα μετά την προσχώρηση της στην ΕΕ, το έτος 2007. Η μαζική φυγή βούλγαρων πολιτών προς αναζήτηση καλύτερων προοπτικών εργασίας (αμοιβές, εργασιακές συνθήκες, προοπτικές καριέρας) έχει προκαλέσει βαθύτατο προβληματισμό στις παραγωγικές τάξεις της χώρας, οι οποίες διατείνονται ότι η τάση αυτή αποτελεί τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξή τους. Το πρόβλημα επιδεινώνεται διαρκώς εξ αιτίας της μαζικής μετανάστευσής του καταρτισμένου εργατικού δυναμικού της Βουλγαρίας σε άλλες - πιο προηγμένες οικονομικά - χώρες.

Η σπουδαιότητα του προβλήματος, το οποίο συνδέεται αναπόσπαστα και με το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας, επισκιάζεται ή ακόμη και αποκρύπτεται από τις θετικές μακροοικονομικές επιδόσεις της χώρας. Ωστόσο, πίσω από την «μαγική εικόνα» των αριθμών εξελίσσεται μια παράλληλη, όχι και τόσο αισιόδοξη, πραγματικότητα η οποία δεν διακρίνεται εκ πρώτης όψews. Η οικονομική μεγέθυνση αποτελεί κυρίως αποτέλεσμα της υψηλής εγχώριας ζήτησης και κατανάλωσης καθώς και των ικανοποιητικών μέχρι στιγμής εξαγωγών της χώρας και όχι αποτέλεσμα σημαντικών άμεσων ξένων επενδύσεων σε κλάδους αιχμής και γενικότερα επενδύσεων στις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου. Επιπλέον, πλησίον των επισήμως καταγεγραμμένων κατ' έτος ανέργων βούλγαρων πολιτών, υφίσταται σημαντικός αριθμός «οικονομικά ανενεργών» πολιτών, οι οποίοι δεν σπουδάζουν, δεν εργάζονται και δεν αναζητούν εργασία λόγω έλλειψης επαρκών κινήτρων. Η εκτίμηση ότι τα χαμηλά ποσοστά ανεργίας που καταγράφει η Βουλγαρία τα τελευταία χρόνια οφείλονται κυρίως ή και αποκλειστικά στους ρυθμούς μεγέθυνσης της οικονομίας είναι λανθασμένη και δεν λαμβάνει υπόψη της την αιτιώδη σχέση μεταξύ της μετανάστευσης / εξαγωγής ανθρώπινου δυναμικού στην αλλοδαπή και της μείωσης της ανεργίας. Εξ αιτίας αυτής της μετανάστευσης, υπολογίζεται ότι η εθνική οικονομία της Βουλγαρίας καταγράφει ετησίως απώλεια κερδών που υπερβαίνουν τα 2 δις ευρώ, ποσοστό που αντιστοιχεί περίπου στο 4% του ετησίου ΑΕΠ.

Το χαμηλό επίπεδο των μισθών στην Βουλγαρία (643 ευρώ μέσος μηνιαίος μισθός για το έτος 2019) αποτελεί το κυριότερο κίνητρο που ωθεί το εγχώριο εργατικό δυναμικό εκτός Βουλγαρίας, με τα υπόλοιπα να είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στους τοπικούς θεσμούς (πολιτικό-διοικητικοί θεσμοί,

απονομή δικαιοσύνης) και η προσδοκία καλύτερων προοπτικών καριέρας και κοινωνικών ωφελημάτων στις χώρες εγκατάστασης. Αν προσθέσει κανείς στο πρόβλημα της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού, αυτά της μείωσης του εγχώριου πληθυσμού (χαμηλό ποσοστό γεννήσεων και υψηλή θνησιμότητα) και της σταδιακής γήρανσης του, τότε αντιλαμβάνεται ότι το πρόβλημα της έλλειψης εργατικού δυναμικού δύναται να εξελιχθεί πολύ σύντομα σε «βραδυφλεγή» βόμβα στα θεμέλια της βουλγαρικής εθνικής οικονομίας.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού θα απαιτήσει ενδεχομένως την σταδιακή εφαρμογή ενός «μείγματος» πολιτικών (ενεργοποίηση «οικονομικά ανενεργών» και ανέργων, επαναπατρισμός βούλγαρων εξ αλλοδαπής, προσέλκυση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού), με την συνδρομή πάντοτε της εξωτερικής χρηματοδότησης από διάφορες πηγές (κυρίως ΕΕ).

1β. ΒΑΣΙΚΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΑΓΟΡΑΣ

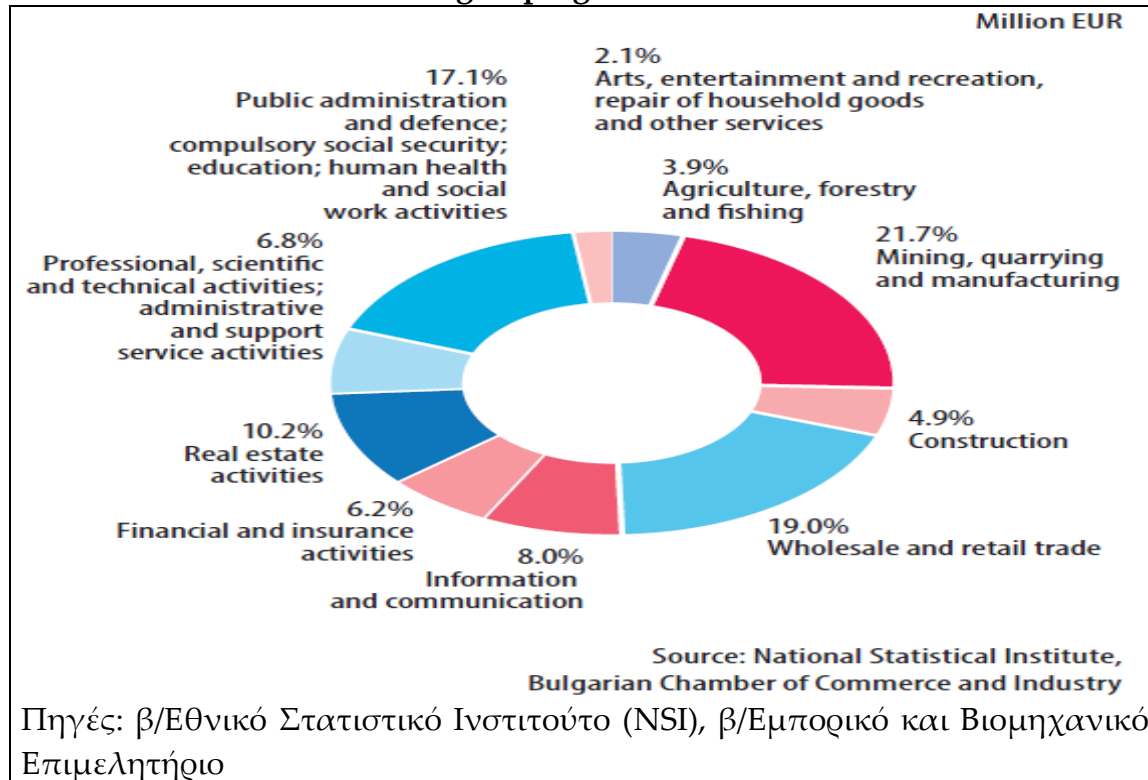
Σύμφωνα με επικαιροποιημένα στοιχεία από το Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο της Βουλγαρίας (NSI), η οικονομία της χώρας κυριαρχείται από τον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 69,5% του ΑΕΠ. Η βιομηχανία αντιπροσωπεύει ποσοστό 26,5%, ενώ η γεωργία προσθέτει μόλις το 4% στην οικονομία. Η Σόφια αποτελεί το κορυφαίο κέντρο παροχής υπηρεσιών στη χώρα.

Οι ισχυρότεροι παραδοσιακά τομείς της οικονομίας είναι η ενέργεια, οι εξορύξεις, η μεταλλουργική βιομηχανία, η κατασκευή μηχανημάτων και εξαρτημάτων (π.χ. αυτοκινητοβιομηχανία), η γεωργία και ο τουρισμός. Οι κύριες κατηγορίες βιομηχανικών προϊόντων τα οποία εξάγει η Βουλγαρία προς τον υπόλοιπο κόσμο είναι τα είδη ένδυσης, μεταλλεύματα όπως ο σίδηρος και ο χάλυβας, τα αγροδιατροφικά προϊόντα, τα μηχανήματα και τα ορυκτά καύσιμα.

Το 2020 οι δραστηριότητες στους τομείς των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων και της γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας υπήρξαν οι σημαντικότεροι τροφοδότες της μεγέθυνσης της βουλγαρικής οικονομίας σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ ειδικότερα οι βιομηχανικοί κλάδοι οι οποίοι κατέγραψαν τη μεγαλύτερη συνεισφορά (ποσοστό 41%) στο ετήσιο ΑΕΠ της χώρας ήταν αυτοί των εξορύξεων και των λατομείων, της μεταποίησης και του χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Σημαντική, καίτοι

μειωμένη κατά 6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, υπήρξε και η συνεισφορά των εξαγωγών στο ΑΕΠ, με το ύψος τους να ανέρχεται σε 27,9 δις. ευρώ και τις εξαγωγικές ροές να κατευθύνονται κυρίως, όπως είναι λογικό, προς τις χώρες της ΕΕ. Τέλος, ολοένα σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει τα τελευταία χρόνια ο τομέας του τουρισμού, με τις τουριστικές ροές προς τη Βουλγαρία να αυξάνονται διαρκώς. Ύστερα από την καταγραφή του αριθμού-ρεκόρ για τη χώρα των 9,3 εκατομμυρίων εισερχόμενων τουριστών το έτος 2019, οι τουριστικές ροές κατά το έτος 2020 μειώθηκαν σημαντικά σε 2,7 εκατομμύρια εισερχόμενους τουρίστες εξ αιτίας των δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων που επέφερε η πανδημία του “COVID-19” στην παγκόσμια τουριστική βιομηχανία.

Structure of Gross Value Added by economic sectors and economic activity groupings in 2020

Βασικά οικονομικά μεγέθη

Στοιχεία πενταετίας υπό Πίνακα, ως εξής:

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Βουλγαρίας

	2016	2017	2018	2019	2020
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ. €)	48,64	52,32	56,11	61,24	60,64
Μεταβολή ΑΕΠ	3,8%	3,5%	3,1%	3,7%	-4,2%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε €)	6.752	7.098	7.854	8.707	8.748
Ανεργία	7,6%	6,2%	5,2%	4,2%	5,1%
Πληθωρισμός	-0,8%	2,1%	2,8%	3,1%	1,7%
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	0,1%	1,2%	2,0%	2,1%	-3,4%
Πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	2,3%	1,6%	0,8%	-0,4%	-2,5%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	29,0%	25,4%	22,6%	20,4%	25,0%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	3,1%	3,3%	0,9%	1,8%	0,1%
Συναλλαγματική ισοτιμία (σταθερή)	1€ = 1.95583 BGN / Lev , 1 BGN / Lev = 0,511292€				
Βασικό επιτόκιο	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (δισ. €)	20,28	23,89	23,66	24,83	30,84

Πηγές: Eurostat, Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB), β/Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

Πίνακας 2: Εξωτερικό εμπόριο Βουλγαρίας

	2016	2017	2018	2019	2020
Εξαγωγές αγαθών (δισ. €)	24,126	27,916	28,247	29,856	27,969
Εισαγωγές αγαθών (δισ. €)	26,181	30,286	32,169	33,303	30,730
Εμπορικό ισοζύγιο (δισ. €)	-2,055	-2,370	-3,922	-3,447	-2,761
Εξαγωγές υπηρεσιών (δισ. €)*	7,688	7,801	8,514	9,479	7,126
Εισαγωγές υπηρεσιών (δισ. €)*	4,627	4,942	5,107	5,715	4,157
Ισοζύγιο υπηρεσιών (δισ. €)*	+3,06 0	+2,85 8	+3,40 7	+3,76 4	+2,969

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB), β/Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

*preliminary NSI and BNB data compiled in accordance with the Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6). The reclassification of certain items from Goods (exports and imports) to Services (exports and imports) and vice versa results in differences between the external trade statistics compiled by the NSI and the balance of payments statistics data on Goods (exports and imports) compiled by the BNB.

Πίνακας 3: 10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών της Βουλγαρίας και η θέση της Ελλάδας (2020)

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εξαγωγών €	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Γερμανία	4 δισ 487 εκ.	16,0%	+80 εκ.
2	Ρουμανία	2 δισ 544 εκ.	9,0%	-66 εκ.
3	Ιταλία	1 δισ 923 εκ.	6,8%	-267 εκ.
4	Τουρκία	1 δισ 803 εκ.	6,4%	-362 εκ.
5	Ελλάδα*	1 δισ 741 εκ.	6,2%	-252 εκ.
6	Γαλλία	1 δισ 074 εκ.	3,8%	-56 εκ.
7	Βέλγιο	964 εκ.	3,4%	+114 εκ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

8	ΛΔ Κίνας	922 εκ.	3,3%	+106 εκ.
9	Ολλανδία	737 εκ.	2,6%	-19 εκ.
10	Πολωνία	645 εκ.	2,3%	-50 εκ.

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB) , β/Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, (*ΕΛΣΤΑΤ ως προς τα ποσά για τις εξαγωγές της Βουλγαρίας προς Ελλάδα)

Πίνακας 4: 10 Σημαντικότεροι προμηθευτές της Βουλγαρίας και η θέση της Ελλάδας (2020)

Κατάταξη	Χώρα	Αξία εισαγωγών €	% στο σύνολο	Μεταβολή μεταξύ 2 τελευταίων χρόνων
1	Γερμανία	3 δις 399 εκ.	11.0%	-239 εκ.
2	ΛΔ Κίνας	2 δις 880 εκ.	9,3%	+67 εκ.
3	Τουρκία	2 δις 181 εκ.	7,0%	-11 εκ.
4	Ιταλία	2 δις 132 εκ.	6,9%	-303 εκ.
5	Ρωσία	1 δις 952 εκ.	6,3%	-1 δις 136 εκ.
6	Ρουμανία	1 δις 664 εκ.	5,4%	-173 εκ.
7	Ελλάδα*	1 δις 542 εκ.	5,0%	-97 εκ.
8	Πολωνία	1 δις 037 εκ.	3,3%	-32 εκ.
9	Ολλανδία	895 εκ.	2,9%	+5 εκ.
10	Γαλλία	881 εκ.	2,8%	-116 εκ.

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB) , β/Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, (*ΕΛΣΤΑΤ ως προς τα ποσά για τις εισαγωγές της Βουλγαρίας από Ελλάδα)

Πίνακας 5: Επενδύσεις από και προς τη Βουλγαρία

	2016	2017	2018	2019	2020
ΞΑΕ (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς)	40 δις 757 εκ. €	42 δις 491 εκ. €	44 δις 002 εκ. €	46 δις 160 εκ. €	48 δις 183 εκ. €
Άμεσες επενδύσεις της χώρας στο εξωτερικό (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς)	2 δις 107 εκ. €	2 δις 280 εκ. €	2 δις 431 εκ. €	2 δις 507 εκ. €	2 δις 602 εκ. €

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB)

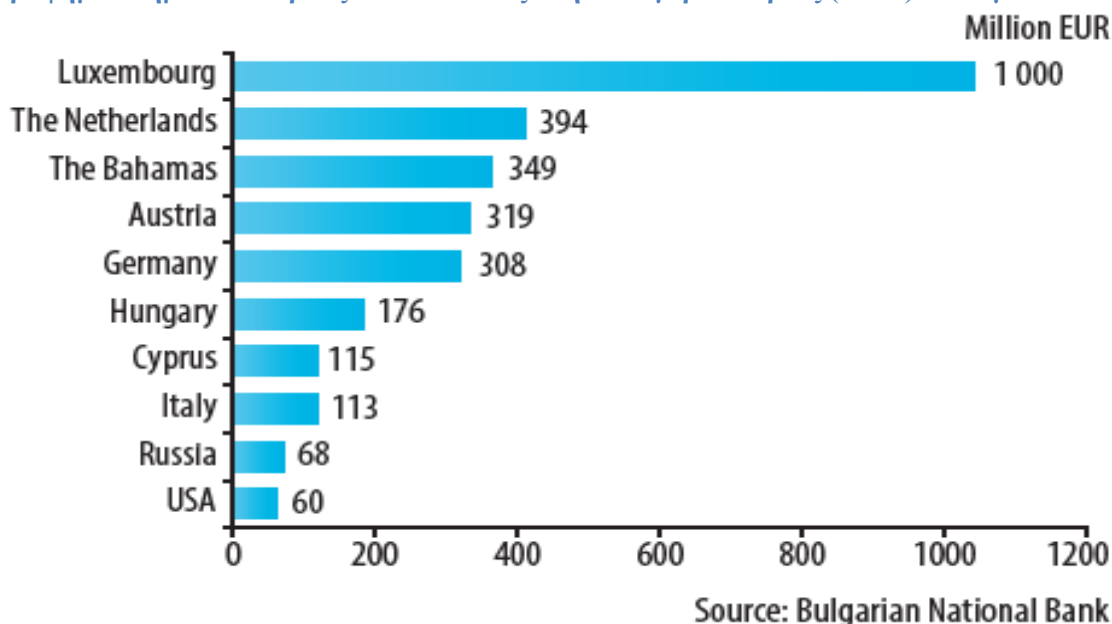
Πίνακας 6: 10 Σημαντικότεροι ξένοι επενδυτές στη Βουλγαρία σε απόθεμα (stock) ΑΞΕ και η θέση της Ελλάδας (έως γ' τρίμηνο 2020)

Κατάταξη	Χώρα	Απόθεμα ΑΞΕ σε € (έως γ' τρίμηνο 2020)	% επί του συνολικού αποθέματος ΑΞΕ σε € (έως γ' τρίμηνο 2020)
1	Ολλανδία	8 δις 622 εκ.	18,0%
2	Αυστρία	4 δις 481 εκ.	9,3%
3	Ο.Δ. Γερμανίας	3 δις 375 εκ.	7,0%
4	Ιταλία	2 δις 740 εκ.	5,7%

5	Ελλάδα	2 δις 544 εκ.	5,3%
6	Ηνωμένο Βασίλειο	2 δις 483 εκ.	5,1%
7	Ρωσική Ομοσπονδία	2 δις 375 εκ.	4,9%
8	Κύπρος	2 δις 294 εκ.	4,7%
9	Λουξεμβούργο	2 δις 081 εκ.	4,3%
10	Ουγγαρία	1 δις 700 εκ.	3,5%

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB) , β/Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

Γράφημα: Σημαντικότεροι ξένοι επενδυτές στη Βουλγαρία σε ροές (flows) ΑΞΕ για το 2020

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα της Βουλγαρίας (BNB) , β/Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

2. ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ίδρυση και λειτουργία εταιρείας στη Βουλγαρία

Το κύριο σώμα της βουλγαρικής εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τον τύπο, τη δομή και διαχείριση και τις απαιτήσεις για την ίδρυση εταιρικών οντοτήτων περιλαμβάνεται στον Εθνικό Εμπορικό Νόμο του έτους 1991. Ο Νόμος περί εμπορικού μητρώου ρυθμίζει τις απαιτήσεις και τη διαδικασία εγγραφής κάθε συγκεκριμένου τύπου εμπορικής εταιρείας ή υποκαταστήματος σε ένα κεντρικό ηλεκτρονικό μητρώο εταιρειών που λειτουργεί βάσει της

βουλγαρικής νομοθεσίας καθώς και τις μεταβολές στο εμπορικό καθεστώς αυτών των εταιρειών. Επιπρόσθετη σχετική πρωτογενής νομοθεσία η οποία ρυθμίζει συγκεκριμένα εταιρικά θέματα, περιλαμβάνει το Νόμο περί φόρου εισοδήματος εταιρειών του 2006, τον νόμο περί ΦΠΑ του 2006, το Νόμο περί προώθησης επενδύσεων του 1997, το Νόμο περί καταχώρησης στην υπηρεσία BULSTAT του 2005, τον Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης του 1999, τον Κώδικα διαδικασίας φορολόγησης και κοινωνικής ασφάλισης του 2005 και το Νόμο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων του 2002.

Σύμφωνα με την εθνική σχετική νομοθεσία, αλλοδαποί υπήκοοι δύνανται να κατέχουν έως και το 100% του κεφαλαίου μιας βουλγαρικής εταιρείας.

Νομικές Μορφές Εταιρειών

Οι επιχειρήσεις στη Βουλγαρία μπορούν να έχουν τις ακόλουθες οργανωτικές μορφές: 1) **Ατομική επιχείρηση** (sole trader), 2) **Εμπορική εταιρεία** (trading company), 3) **Εταιρεία χαρτοφυλακίου** (holding company), 4) **Υποκατάστημα** (branch office) και 5) **Γραφείο εμπορικού αντιπροσώπου** (commercial representation).

Οι εμπορικές εταιρείες, ειδικότερα, αποτελούν σύμπραξη δύο ή περισσότερων ατόμων για την πραγματοποίηση εμπορικών συναλλαγών αξιοποιώντας κοινά εργαλεία. Η βουλγαρική νομοθεσία ορίζει τους ακόλουθους τύπους εμπορικών εταιρειών:

Ομόρρυθμη εταιρεία (Ο.Ε.): σε αυτήν δύνανται να συμμετέχουν τόσο φυσικά και νομικά πρόσωπα. Οι συνεταίροι έχουν αλληλέγγυα και απεριόριστη ευθύνη για τις υποχρεώσεις της εταιρείας. Το βασικό κεφαλαίο σχηματίζεται κυρίως από τις μετοχικές συνεισφορές των συνεταίρων, αλλά και από τις μετοχικές συνεισφορές σε μετρητά και σε μη χρηματικές εισφορές (κτίρια, καταστήματα, εμπορεύματα, κ.α.), οι οποίες πληρώνονται και καταγράφονται στο βασικό κεφαλαίο και καθίστανται περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας. Το βασικό κεφαλαίο της Ο.Ε. αυξάνεται μέσω: ένταξης νέων συνεταίρων, κεφαλαιοποίησης ενός μέρους από τα κέρδη (μετά από τη φορολογία), συσσώρευσης των αποθεμάτων και μετασχηματισμού των σε βασικό κεφαλαίο. Το βασικό κεφαλαίο μιας Ο.Ε. μειώνεται όταν: ένας συνεταίρος εγκαταλείψει την εταιρεία ή κατόπιν ζημίας.

Ετερόρρουθμη εταιρεία (Ε.Ε.): ιδρύεται κατόπιν υπογραφής σύμβασης μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων που έχουν σκοπό να εμπορεύονται με εταιρική επωνυμία, καθώς ένας ή περισσότεροι από τους συνεταίρους έχουν αλληλέγγυα και απεριόριστη ευθύνη για τις υποχρεώσεις της εταιρείας, ενώ οι υπόλοιποι ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Η διοίκηση και η αντιπροσώπευση ασκούνται από τους εταίρους με απεριόριστη ευθύνη. Το βασικό κεφαλαίο της Ε.Ε. σχηματίζεται από τις εισφορές των εταίρων απεριόριστης και περιορισμένης ευθύνης. Το ύψος εισφορών των εταίρων περιορισμένης ευθύνης καταγράφεται στο καταστατικό, ενώ οι εταίροι απεριόριστης ευθύνης συμμετέχουν με τουλάχιστον 1/10 από το κεφαλαίο της Ε.Ε. Με αυτό τον τρόπο το βασικό κεφαλαίο της Ε.Ε. αποτελείται από δυο μέρη:

- **το βασικό κεφαλαίο εταίρων περιορισμένης ευθύνης**
- **το βασικό κεφαλαίο εταίρων απεριόριστης ευθύνης**

Οι πιο διαδεδομένες μορφές εταιρικής οργάνωσης, στην Βουλγαρία, είναι η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (OOD) και η Ανώνυμη Εταιρεία (AD) :

- 1 **Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (OOD):** δύναται να συσταθεί από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία ευθύνονται για τις εταιρικές υποχρεώσεις με τις εισφορές τους στο κεφαλαίο της εταιρείας. Οι μέτοχοι σε μια ΕΠΕ δύνανται να είναι Βούλγαροι υπήκοοι ή / και αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα. Κάθε συνεταίρος έχει το δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη ανάλογα με την προσωπική του εισφορά στο κεφαλαίο της εταιρείας. Το βασικό κεφαλαίο της Ε.Π.Ε. σχηματίζεται στην ίδρυσή της.
 - 1.1 ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο 2 lev (€ 1). Οι μέτοχοι δύνανται να κάνουν εισφορές σε χρήμα και σε είδος. Η συνεισφορά σε είδος υπόκειται σε υποχρεωτική αξιολόγηση από τρεις ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες οι οποίοι διορίζονται από τη Βουλγαρική Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου.
 - 1.2 δύναται να είναι και μονοπρόσωπη (EOOD) όταν συστήνεται από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δηλαδή όταν αυτό το πρόσωπο είναι μοναδικός ιδιοκτήτης του κεφαλαίου. Η αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης των Εταίρων (ΓΣΕ) αποφασίζεται από τον μοναδικό ιδιοκτήτη του κεφαλαίου.

- 1.3 Η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης είναι η πιο δημοφιλής μορφή εμπορικής δραστηριότητας λόγω της απαίτησης για ελάχιστο κεφάλαιο των 2 λέβα, της περιορισμένης ευθύνης των συνεργατών έως το ποσό του κεφαλαίου της εταιρείας και της απλοποιημένης δομής εταιρικής διαχείρισης. Τα εταιρικά μερίδια (μετοχές) μπορούν να μεταβιβαστούν και να κληρονομηθούν. Η μεταβίβαση μεριδίου εταιρείας σε τρίτους απαιτεί την προηγούμενη έγκριση της Γενικής Συνέλευσης. Η μεταβίβαση ενός μεριδίου εταιρείας γίνεται με συμβολαιογραφική πράξη (συμβόλαιο μεταβίβασης) και εγγράφεται στο εμπορικό μητρώο.
- 1.4 Η δομή διαχείρισης μιας ΕΠΕ αποτελείται από: Γενική συνέλευση των μετόχων και έναν ή περισσότερους διευθυντές που διαχειρίζονται και εκπροσωπούν την εταιρεία ενώπιον τρίτων.
- 1.5 Ο διευθυντής δύναται να είναι μέτοχος, ενώ δεν υφίστανται περιορισμοί στο διορισμό αλλοδαπών προσώπων ως διαχειριστών μιας βουλγαρικής ΕΠΕ.
- 2 **Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ):** Το κεφάλαιο της ΑΕ κατανέμεται σε μετοχές. Η εταιρεία ευθύνεται έναντι των πιστωτών της με την περιουσία της. Δύναται να ιδρυθεί από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και η εμπορική της επωνυμία θα πρέπει να είναι μοναδική για τη Βουλγαρία. Τουλάχιστον το 25% του μετοχικού της κεφαλαίου θα πρέπει να έχει εκδοθεί προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία εγγραφής στο Εμπορικό Μητρώο.
 - 2.1 ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο 50.000 λέβα (περίπου € 26.000)
 - 2.2 δύναται να είναι και μονοπρόσωπη (ΕΑΔ)
 - 2.3 Χαρακτηριστικό της ανώνυμης εταιρείας είναι η έλλειψη προσωπικής συμμετοχής των μετόχων στη δραστηριότητα της εταιρείας, καθώς και των κανονιστικά καθορισμένων περιορισμών σχετικά με τη μεταβίβαση μετοχών. Η δομή εταιρικής διαχείρισης μιας ανώνυμης εταιρείας αποτελείται από: τη Γενική συνέλευση των μετόχων, το Διοικητικό Συμβούλιο (σύστημα διαχείρισης ενός επιπέδου) ή εποπτικό συμβούλιο και διοικητικό συμβούλιο (στην περίπτωση συστήματος διαχείρισης δύο επιπέδων)

- 2.4 Δεν υφίστανται περιορισμοί στο διορισμό αλλοδαπών προσώπων ως διαχειριστών μιας βουλγαρικής ΑΕ
- 2.5 Ο χρόνος που απαιτείται για την εγγραφή ή τη διαγραφή στο Εμπορικό μητρώο είναι το τέλος της πρώτης εργάσιμης ημέρας μετά την κατάθεση των απαιτούμενων εγγράφων. Σε αιτήματα εγγραφής νέων περιστάσεων, οι καταχωρητές υποχρεούνται να ενεργούν αμέσως.

Λοιπές μορφές εταιρικής οργάνωσης:

- **Υποκατάστημα (Branch Office):** νομική οντότητα που έχει το δικαίωμα να ασκεί εμπορική δραστηριότητα σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία δύναται να προβεί σε καταχώριση «υποκαταστήματος» στο Εμπορικό Μητρώο. Το υποκατάστημα δεν θεωρείται ξεχωριστή νομική οντότητα. Το υποκατάστημα δεν απαιτείται να έχει καταβεβλημένο κεφάλαιο ή ξεχωριστά διοικητικά όργανα. Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις του θεωρούνται τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις του εμπόρου.
- **Γραφείο εμπορικού αντιπροσώπου (commercial representation):** Τα αλλοδαπά πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να ασκούν εμπορική δραστηριότητα σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία μπορούν να ανοίξουν εμπορικές αντιπροσωπείες στη Βουλγαρία. Οι εμπορικές αντιπροσωπείες είναι καταχωρημένες στο Βουλγαρικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Η εμπορική εκπροσώπηση δεν είναι ξεχωριστή νομική οντότητα και δεν μπορεί να ασκήσει οικονομική δραστηριότητα. Έτσι, μια εμπορική αντιπροσωπεία στοχεύει στο να πραγματοποιεί μη κερδοσκοπικές δραστηριότητες, όπως διοργάνωση εκδηλώσεων προώθησης, εκθέσεων ή επιδείξεων, προγραμμάτων εκπαίδευσης / κατάρτισης και διαφήμισης προϊόντων ή υπηρεσιών. Σε αντίθεση με τις εμπορικές εταιρείες και τα υποκαταστήματα ξένων εμπορικών εταιρειών, ένα Γραφείο εμπορικού αντιπροσώπου μιας ξένης εταιρείας ιδρύεται μέσω εγγραφής στο Εμπορικό Μητρώο στο Βουλγαρικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο και υπόκειται σε δευτερεύουσα εγγραφή στο Μητρώο BUSLTAT, ένα ενιαίο εθνικό διοικητικό μητρώο που επίσης τηρείται από την Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου σύμφωνα με το νομικό κείμενο «BULSTAT Register Act» του έτους 2005. Αυτή η δευτερεύουσα εγγραφή του χρησιμεύει ως φορολογική, ασφαλιστική και στατιστική εγγραφή.

Μεγαλύτερο ύψος κεφαλαίου (ελάχιστου) απαιτείται για την ίδρυση :

- ✕📄 **Εταιρειών επενδύσεων**
- ✕✕📄 **Τραπεζών:** 10 εκατ. λέβα (€ 5 εκατ.)
- ✕✕✕📄 **Ασφαλιστικών εταιρειών:** 2 – 6 εκατ. λέβα (€1-3 εκατ.)

Όλοι οι ανωτέρω τύποι εμπορικών εταιρειών αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά νομικά πρόσωπα. Ανεξάρτητα από την εθνικότητα των ιδρυτών της, κάθε εταιρεία που είναι εγγεγραμμένη στη Βουλγαρία λογίζεται ως βουλγαρική νομική οντότητα και οφείλει να διέπεται σύμφωνα από τους ισχύοντες εθνικούς βουλγαρικούς νόμους και κανονισμούς. Ο χρόνος που απαιτείται για την είσοδο ή τη διαγραφή και την ανακοίνωση εγγράφων στο Εμπορικό Μητρώο είναι μόλις τρεις εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή των αιτήσεων, εκτός εάν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Παρόλο που μια τοπική εταιρεία ή ένα υποκατάστημα πρέπει να καταχωρήσει το πεδίο δραστηριοτήτων της, έχει την ελευθερία να διεξάγει κάθε είδους δραστηριότητες που δεν απαγορεύονται από το νόμο, ακόμη και αν αυτές δεν περιλαμβάνονται ρητώς στο καταχωρισμένο πεδίο δραστηριοτήτων της. Όταν απαιτείται η χορήγηση ειδικής άδειας δυνάμει ειδικών νόμων για την εκτέλεση συγκεκριμένης δραστηριότητας, η δραστηριότητα αυτή δύναται να εκτελεστεί κατόπιν λήψης της άδειας αυτής. Για παράδειγμα, οι δραστηριότητες που υπόκεινται σε καθεστώς αδειοδότησης περιλαμβάνουν τραπεζικές συναλλαγές, ασφάλιση, τυχερά παιχνίδια, εμπορία φαρμάκων, εμπορία προϊόντων καπνού κλπ.

Χρήσιμες πληροφορίες για την ίδρυση εταιρείας στη Βουλγαρία
--

– Το κόστος σύστασης εταιρείας στη Βουλγαρία ανέρχεται συνολικά περίπου στα € 500–600 (συνυπολογίζεται η μετάφραση των σχετικών εγγράφων στην αγγλική).– Εάν ο ιδιοκτήτης της νέας εταιρείας είναι φυσικό πρόσωπο, τότε τα έξοδα μετάφρασης του διαβατηρίου του είναι ελάχιστα.– Εάν ο ιδιοκτήτης της νέας εταιρείας είναι νομικό πρόσωπο, απαιτούνται επικυρωμένα αντίγραφα του πιστοποιητικού προσωρινής κατάστασης και του καταστατικού λειτουργίας της μητρικής εταιρείας. Σε περίπτωση που η νέα εταιρεία είναι θυγατρική της ελληνικής εταιρείας, θα πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένα στη βουλγαρική γλώσσα.

- Οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να ορίσουν εκπρόσωπό τους (κατά προτίμηση δικηγόρο), ο οποίος αναλαμβάνει να κατοχυρώσει την επωνυμία της εταιρείας και να τους εκπροσωπεί στις τράπεζες και τις βουλγαρικές αρχές. Συνιστάται η φυσική παρουσία του ενδιαφερόμενου στη Βουλγαρία για την υπογραφή του σχετικού συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου και την παρακολούθηση της όλης διαδικασίας.
- Η τράπεζα εκδίδει πιστοποιητικό για την κατάθεση του αρχικού κεφαλαίου, που μαζί με τα υπόλοιπα δικαιολογητικά, υποβάλλονται στην υπηρεσία εμπορικού μητρώου, καθώς και στην Εθνική Υπηρεσία Εισοδημάτων (δηλαδή την Εφορία).
- Βάσει της βουλγαρικής νομοθεσίας δεν είναι υποχρεωτική η εγγραφή σε κάποια επαγγελματική Ένωση ή Επιμελητήριο.
- Εκτός από τις ΑΕ & ΕΠΕ, η βουλγαρική νομοθεσία αναγνωρίζει και ορισμένες πρόσθετες οργανωτικές μορφές για την άσκηση επιχείρησης όπως (α) ο ατομικός έμπορος (sole trader), (β) η επιχείρηση holding, (γ) το παράρτημα, (δ) το γραφείο εμπορικού αντιπροσώπου και (ε) η συνεργατική επιχείρηση (cooperative). Κατά κανόνα, όμως, προτιμώνται οι ΑΕ και ΕΠΕ, λόγω της απλής διαδικασίας ίδρυσής τους και του χαμηλού κόστους, αλλά και διότι στις ως άνω μορφές επιχείρησης η προσωπική ευθύνη των εταίρων/εμπόρων είναι απεριόριστη.
- Η διαδικασία εγγραφής ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο της εταιρείας που πρόκειται να εγγραφεί. Ενώ για παράδειγμα η εγγραφή μιας ΑΕ (καθώς και μιας ΕΠΕ) διαρκεί περίπου έως και πέντε εργάσιμες ημέρες από την κατάθεση των σχετικών εγγράφων, η εγγραφή υποκαταστήματος μιας αλλοδαπής εταιρείας διαρκεί περίπου δύο εβδομάδες. Η εγγεγραμμένη εταιρεία ή υποκατάστημα γίνεται ικανό νομικό πρόσωπο από την ημερομηνία εγγραφής της στο Εμπορικό Μητρώο.

Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας

Όλοι οι επενδυτές, τοπικοί και αλλοδαποί, που επιθυμούν να ιδρύσουν μια εταιρεία στη Βουλγαρία, υπόκεινται στα ίδια βήματα και κανονισμούς αναφορικά με τη διαδικασία ίδρυσής της. Οι ξένοι επενδυτές θα πρέπει επίσης να πληρούν τις προϋποθέσεις για την απόκτηση θεώρησης και την υποβολή αίτησης διαμονής όταν σκοπεύουν να παραμείνουν στη χώρα για μεγαλύτερες περιόδους προκειμένου να διευθύνουν την επιχείρηση.

Η διαδικασία δημιουργίας εταιρειών έχει απλοποιηθεί στη Βουλγαρία προκειμένου να διευκολυνθεί η ενσωμάτωση της επιχείρησης και προκειμένου να παρασχεθούν οι λεγόμενες υπηρεσίες «one-stop-shop» που επιτρέπουν την επίτευξη γρήγορης ενσωμάτωσης. Η διαδικασία για την ίδρυση εταιρείας είναι απλή και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

- Ορισμός τύπου εταιρείας
- Επιλογή / «Κράτηση» Επωνυμίας εταιρείας: Υπάρχουν πολλές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται κατά την επιλογή της επωνυμίας της εταιρείας. Ο μελλοντικός ιδιοκτήτης της εταιρείας πρέπει να επιλέξει και προτείνει τουλάχιστον τρεις επωνυμίες, μια κύρια επωνυμία και δύο εναλλακτικές ώστε να αποφύγει το ενδεχόμενο να μην είναι διαθέσιμη η κύρια. Η «κράτηση» εμπορικής επωνυμίας είναι μια σχετικά απλή διαδικασία η οποία επιτρέπει την ταχύτερη δυνατή ίδρυση εταιρείας στη Βουλγαρία.
- Οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να ορίσουν εκπρόσωπό τους (κατά προτίμηση δικηγόρο), ο οποίος αναλαμβάνει να κατοχυρώσει την επωνυμία της εταιρείας και να την εκπροσωπεί στις τράπεζες και στις βουλγαρικές αρχές. Συνιστάται η φυσική παρουσία του ενδιαφερόμενου στη Βουλγαρία για την υπογραφή του πληρεξουσίου ενώπιον συμβολαιογράφου και την παρακολούθηση της όλης διαδικασίας. Εάν δε ο ενδιαφερόμενος μεταβεί στη Βουλγαρία, ο αρμόδιος αρχές θα ζητήσουν, επιπροσθέτως, δείγμα της υπογραφής του επικυρωμένο από συμβολαιογράφο στην Ελλάδα.
- Προετοιμασία και επικύρωση του Καταστατικού της εταιρείας: τα συστατικά έγγραφα της εταιρείας συντάσσονται σύμφωνα με τον ισχύοντα Νόμο και παρουσία συμβολαιογράφου (εξειδικευμένα δικηγορικά γραφεία δύνανται επ' αμοιβή να παράσχουν βοήθεια / υποστήριξη σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η φυσική παρουσία στη χώρα). Το καταστατικό, το οποίο εγκρίνεται πριν από την εγγραφή της εταιρείας, πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίνονται υποχρεωτικά για την συγκεκριμένη μορφή εταιρείας, σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο. Λοιπά συστατικά έγγραφα που απαιτούνται, περιλαμβάνουν τα πρακτικά της συνεδρίασης των μετόχων και τα στοιχεία ταυτοποίησης μαζί με τα δείγματα υπογραφών των διευθυντικών στελεχών της εταιρείας.

- Κατάθεση του μετοχικού κεφαλαίου: το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας κατατίθεται σε εταιρικό τραπεζικό λογαριασμό που ανοίγεται στο όνομα της νομικής οντότητας.
- Υποβολή του εντύπου αίτησης στο **Βουλγαρικό Εμπορικό Μητρώο**: η φόρμα εγγραφής, τυχόν ισχύοντα τέλη εγγραφής και τα έγγραφα που προετοιμάστηκαν στο προηγούμενο βήμα υποβάλλονται στο Εμπορικό Μητρώο που διαχειρίζεται η αντίστοιχη Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου που υπάγεται στο Β/Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση όλων των διαδικασιών μέχρι την τελική εγγραφή της εταιρείας στο μητρώο υπολογίζεται σε περίπου 1 μήνα. Μετά την one-stop εγγραφή στο εμπορικό μητρώο, η εταιρεία λαμβάνει έναν εξειδικευμένο κωδικό (Unified Identification Code - ΕΙΚ), ο οποίος εξυπηρετεί κάθε δημόσιο σκοπό (κοινωνικοασφαλιστικό, στατιστικό, φορολογικό κτλ.) και δεν απαιτείται πλέον καμία επιπρόσθετη εγγραφή (π.χ. στο Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο). Τα ως άνω δεν ισχύουν για τα γραφεία εμπορικού αντιπροσώπου ξένης εταιρείας, τα οποία οφείλουν να εγγράφονται εκτός από το εμπορικό μητρώο και στο Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο για στατιστικούς, φορολογικούς και κοινωνικοασφαλιστικούς λόγους.
- Εγγραφή για σκοπούς ΦΠΑ: Η εγγραφή ΦΠΑ είναι υποχρεωτική στη Βουλγαρία για εταιρείες που υπερβαίνουν το όριο ελάχιστου απαιτούμενου κεφαλαίου των 50.000 λέβα σε περίοδο 12 μηνών. Άλλα όρια δύνανται να ισχύουν για ενδοκοινοτικές εξαγωγές.
- Εγγραφή υπαλλήλων της οντότητας για σκοπούς κοινωνικής ασφάλισης: οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης είναι υποχρεωτικές στη Βουλγαρία και οι εταιρείες οφείλουν να πραγματοποιήσουν εγγραφή για το σκοπό αυτό μόλις προσλάβουν υπαλλήλους.

Κατά την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, οι επιχειρηματίες θα πρέπει να καταβάλλουν ένα σύνολο αμοιβών για την ίδια την υποβολή της αίτησης και για την «κράτηση» (reservation) της επωνυμίας της εταιρείας (σε αυτήν την περίπτωση η χρέωση είναι χαμηλότερη εάν η αίτηση υποβληθεί ηλεκτρονικά).

Από την ημερομηνία υποβολής των δικαιολογητικών, ο απαιτούμενος χρόνος για την έκδοση της απόφασης για την έναρξη της νέας εταιρείας αντιστοιχεί σε περίπου 7-8 εργάσιμες ημέρες (για τη Σόφια – για άλλες πόλεις πιθανόν το απαιτούμενο διάστημα να είναι συντομότερο).

Οι εταιρείες στη Βουλγαρία θα πρέπει να λάβουν τις σχετικές ειδικές άδειες κατοχής και χρήσης (permits and licenses) για τη λειτουργία τους μετά την εγγραφή τους. Η απαίτηση αυτή ισχύει κυρίως για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με κατασκευαστικές και οικοδομικές δραστηριότητες αλλά και για άλλους τύπους επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τον Βουλγαρικό Εμπορικό Κώδικα, ξένοι επενδυτές δύνανται να συστήσουν μια επιχείρηση στη Βουλγαρία, όπως και κάθε άλλος τοπικός επενδυτής. Δεν υπάρχουν ειδικές απαιτήσεις κατά το άνοιγμα μιας εταιρείας στη Βουλγαρία, με εξαίρεση την ίδρυση μιας Ανώνυμης Εταιρείας. Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο για τη σύσταση μιας Ανώνυμης Εταιρείας είναι 50.000 BGN (€ 25.000) και η απαίτηση μετοχικού κεφαλαίου αυξάνεται σε 100.000 BGN (€ 50.000) εάν η εταιρεία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο. Οι Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (OOD) δύνανται να έχουν μόνο έναν μέτοχο και έναν διευθυντή, ενώ οι Ανώνυμες Εταιρείες πρέπει να έχουν τουλάχιστον δύο μετόχους και ένα Διοικητικό Συμβούλιο.

Όσον αφορά στις απαιτήσεις για ξένους επενδυτές, οι επιχειρηματίες από κ-μ της ΕΕ δεν χρειάζονται θεώρηση για να παραμείνουν στη Βουλγαρία. Δύνανται να εισέλθουν στη χώρα χρησιμοποιώντας την ταυτότητα ή το διαβατήριό τους και να παραμείνουν για περίοδο το πολύ 3 μήνες, διάστημα που στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αρκετό για ιδιοκτήτες ξένων εταιρειών ώστε να διαχειρισθούν την αρχική φάση λειτουργίας της επιχείρησής τους. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υπόκεινται στις γενικές απαιτήσεις θεώρησης που ισχύουν και σε άλλες χώρες της ΕΕ, ωστόσο, οι επενδυτές στη Βουλγαρία από αυτές τις χώρες δύνανται να επωφεληθούν από το καθεστώς μονίμου κατοίκου όταν επενδύουν ένα σημαντικό ποσό σε μετοχές, όταν γίνονται ιδιοκτήτες περιουσιακών στοιχείων σε Βουλγαρική εταιρεία, ομολόγων, γραμματίων του δημοσίου και άλλων χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Καθεστώς Αδειοδότησεων

Οι κυριότερες νομοθετικές πράξεις που διέπουν τη διαδικασία έγκρισης-αδειοδότησης κατασκευής στη Βουλγαρία είναι κυρίως ο Νόμος για την

Εδαφική Ανάπτυξη ("Territorial Development Act - TDA"), οι Νόμοι "Chamber of Constructors Act", "Chambers of Architects and Engineers in the Project Design Act", "the Development of Black Sea Cost Act" καθώς και σειρά συναφών Διαταγμάτων (Ordinances).

Η έκδοση των κύριων εγγράφων που αφορούν στις διαδικασίες κατασκευής - όπως θεωρήσεις, εγκρίσεις σχεδίων έργου και άδειες κατασκευής (με λίγες εξαιρέσεις) - συνήθως εμπίπτει στην αρμοδιότητα του επικεφαλής αρχιτέκτονα του αντίστοιχου δήμου, έναντι καταβολής τέλους που καθορίζεται από κάθε δημοτική αρχή με βάση το είδος και το μέγεθος των έργων. Όταν τα έργα αφορούν περισσότερους από έναν δήμους ή περισσότερες περιφέρειες, τα έγγραφα αυτά εκδίδονται από τον αντίστοιχο περιφερειάρχη ή από τον Υπουργό Περιφερειακής Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων, αντίστοιχα. Ο Υπουργός Άμυνας ή ο Υπουργός Εσωτερικών εκδίδουν αντίστοιχα τα ίδια έγγραφα σε σχέση με ειδικά έργα που σχετίζονται με την εθνική άμυνα και ασφάλεια.

Ο διοικητικός έλεγχος για την τήρηση και εφαρμογή των σχετικών νόμων και κανονισμών ασκείται από την Εθνική Διεύθυνση Εποπτείας Κατασκευών («NCSD»), καθώς και από τις δημοτικές αρχές. Οι δημοτικές αρχές έχουν εξουσίες που καλύπτουν όλες τις φάσεις της διαδικασίας κατασκευής, συμπεριλαμβανομένης της επιθεώρησης των χώρων και όλων των εγγράφων κατασκευής, έκδοσης υποχρεωτικών οδηγιών σε όλους τους συμμετέχοντες στο έργο, αναστολής εργασιών, επιβολής κυρώσεων, απαγόρευσης πρόσβασης κλπ. Η NCSD δικαιούται, επιπλέον, να εξετάζει προσφυγές κατά οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί, να απαγορεύει τη χρήση υλικών, να περιορίζει την υλοποίηση κατασκευαστικών έργων που δεν έχουν τεθεί σε καθεστώς ορθής λειτουργίας και να διατάξει την κατεδάφιση παράνομων κατασκευαστικών έργων.

Για την έκδοση οικοδομικής-κατασκευαστικής άδειας, ο επενδυτής πρέπει να υποβάλει αίτηση στην αντίστοιχη αρχή, συνοδευόμενη από έγγραφα τίτλου ιδιοκτησίας/δικαιώματος κατασκευής, θεώρηση (εάν υπάρχει), προκαταρκτικές συμφωνίες με εταιρείες κοινής ωφέλειας, τρία αντίγραφα του εκτιμώμενου σχεδιασμού του έργου, περιβαλλοντική αξιολόγηση (εάν είναι απαραίτητο), μαζί με τις εγκρίσεις των ελεγκτικών αρχών (εάν υπάρχουν). Σύμφωνα με το «Νόμο για την Εδαφική Ανάπτυξη», η άδεια θα πρέπει να εκδοθεί εντός 7 ημερών από την υποβολή του αιτήματος έκδοσης οικοδομικής άδειας. Ο εγκεκριμένος σχεδιασμός έργου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της άδειας κατασκευής. Η άδεια λήγει εάν οι εργασίες κατασκευής δεν έχουν ξεκινήσει εντός 3 ετών από την έκδοσή της ή εάν η

κατασκευή «πυρήνα και κελύφους» (core-and-shell construction) δεν έχει ολοκληρωθεί εντός 5 ετών από την έκδοσή της, αλλά μπορεί να αναθεωρηθεί εντός 1 έτους μετά τη λήξη της έναντι πληρωμής 50 % του οφειλόμενου τέλους για πρόσφατα εκδοθείσα άδεια.

Η απόφαση έκδοσης ή άρνησης έκδοσης άδειας κατασκευής από τον επικεφαλής αρχιτέκτονα του δήμου μπορεί να προσβληθεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη ενώπιον του περιφερειακού υποκαταστήματος της NCSD, εντός 14 ημερών από την κοινοποίησή της σε αυτά. Ο προσδιορισμός του ποιά είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη εξαρτάται από το εύρος του κατασκευαστικού έργου. Τέτοια ενδιαφερόμενα μέρη θα μπορούσαν να είναι, για παράδειγμα, οι ιδιοκτήτες του οικοπέδου όπου υλοποιείται το οικοδομικό έργο ή οι ιδιοκτήτες γειτονικών οικοπέδων. Το περιφερειακό υποκατάστημα της NCSD δικαιούται επίσης να εκτελέσει αυτεπάγγελτο έλεγχο της εκδοθείσας άδειας κατασκευής εντός 7 ημερών από την γνωστοποίηση έκδοσής της στα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι οικοδομικές άδειες που έχουν τεθεί σε ισχύ δεν δύνανται να καταργηθούν.

Μεταβολές στο σχεδιασμό του έργου μετά την έκδοση της άδειας κατασκευής επιτρέπονται μόνο εάν δεν είναι ουσιαστικές και αντικατοπτρίζονται στην τεκμηρίωση με την επισήμανση “όπως κατασκευάστηκε” (“as-built”). Ουσιαστικές μεταβολές ως προς τον σχεδιασμό του έργου όπως για παράδειγμα στον τύπο δομής, στα δομικά στοιχεία του έργου, στον τύπο και την τοποθεσία των κοινών εγκαταστάσεων σε κτίρια ή στον τύπο, το επίπεδο ή τη θέση της τεχνικής υποδομής ή των δικτύων μεταφοράς, μπορούν να γίνουν μόνο αφού έχει εγκριθεί ο σχεδιασμός τους και η ουσιαστική αλλαγή έχει καταχωρηθεί στην ήδη εκδοθείσα άδεια κατασκευής.

Οι επιμέρους διαδικασίες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης-αδειοδότησης για την κατασκευή και λειτουργία επιχειρηματικής μονάδας ή αποθήκης στη Βουλγαρία είναι συνολικά 18 και έχουν ως ακολούθως²:

1. Λήψη τρέχοντος κτηματολογικού αποσπάσματος από τον Οργανισμό Γεωδαισίας, Χαρτογράφησης και Κτηματογράφησης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας με έδρα τη Σόφια. Η διαδικασία αυτή συνήθως διαρκεί

² Οδηγός “Doing Business 2020: Bulgaria”, World Bank Group,
<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/b/bulgaria/BGR.pdf>

- 1 ημέρα και το κόστος για την ολοκλήρωσή της ανέρχεται περίπου στα 90 BGN (46 ευρώ).
2. Υποβολή αίτησης για έκδοση θεώρησης (VISA) από τον επικεφαλής Αρχιτέκτονα του Δήμου (διάρκεια 3 ημέρες, κόστος 80 BGN (41 ευρώ)).
 3. Λήψη απόφασης από τον Διευθυντή της Περιφερειακής Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Υδάτων ότι δεν απαιτείται έλεγχος “Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων” (ΕΙΑ) για την υλοποίηση του επενδυτικού έργου (διάρκεια 14 ημέρες, κανένα κόστος).
 4. Υπογραφή προκαταρκτικών συμβάσεων με την Υπηρεσία Υδάτων για τη λήψη ειδικής άδειας. Η τελευταία, πραγματοποιεί προκαταρκτική έρευνα και στη συνέχεια εκδίδει μια έκθεση που περιέχει τα απαραίτητα τεχνικά δεδομένα και τις προδιαγραφές για τη σύνδεση με το δίκτυο ύδρευσης (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 600 BGN (306 ευρώ)).
 5. Λήψη προκαταρκτικής αξιολόγησης του κτιρίου για τη συμμόρφωσή του με τις απαιτήσεις «ενεργειακής απόδοσης», από αδειοδοτημένη για αξιολογήσεις ιδιωτική εταιρεία (διάρκεια 5 ημέρες, κόστος 2601 BGN (1329 ευρώ)).
 6. Μίσθωση εταιρείας εποπτείας κατασκευών για αξιολόγηση του έργου και επίβλεψη κατά την κατασκευή (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 9150 BGN (4678 ευρώ)).
 7. Λήψη τελικής έγκρισης κατασκευής από τον επικεφαλής Αρχιτέκτονα του Δήμου (διάρκεια 35 ημέρες, κόστος 10405 BGN (5319 ευρώ)).
 8. Λήψη έγκρισης από τη δημοτική αρχή για το άνοιγμα ενός εργοταξίου και τον καθορισμό της γραμμής και του επιπέδου κατασκευής του έργου (διάρκεια 2 ημέρες, κόστος 20 BGN (10,22 ευρώ)).
 9. Λήψη έγκρισης ολοκλήρωσης ελέγχου κατασκευής από τη δημοτική αρχή αφού ολοκληρωθεί η κατασκευή του «σκελετού / σφάγιου» (carcass) του κτιρίου (διάρκεια 4 ημέρες, κόστος 1500 BGN (766 ευρώ)).
 10. Υπογραφή σύμβασης με τον πάροχο ύδατος και ολοκλήρωση σύνδεσης με το δίκτυο ύδρευσης (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 600 BGN (306 ευρώ)).
 11. Πραγματοποίηση γεωδαιτικών μετρήσεων του κτιρίου από αδειοδοτημένη εταιρεία (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 350 BGN (178 ευρώ)).
 12. Χαρτογράφηση του κτιρίου στον κτηματολογικό χάρτη και έκδοση πιστοποιητικού εγγραφής από τον αρμόδιο Οργανισμό Γεωδαισίας, Χαρτογράφησης και Κτηματογράφησης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας (διάρκεια 3 ημέρες, κόστος 124 BGN (63,40 ευρώ)).

13. Κατάθεση αιτήματος και λήψη-έκδοση πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης από αδειοδοτημένη για αξιολογήσεις ιδιωτική εταιρεία (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 500 BGN (255 ευρώ)).
14. Αίτημα προς την εταιρεία εποπτείας κατασκευών για έκδοση έκθεσης με αναφορά της ολοκλήρωσης της κατασκευής του κτιρίου (διάρκεια 1 ημέρα, κανένα κόστος).
15. Έκδοση τεχνικού διαβατηρίου μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής το οποίο καταχωρείται στο Γραφείο του επικεφαλής Αρχιτέκτονα του Δήμου (διάρκεια 3 ημέρες, κανένα κόστος).
16. Κατάθεση αντιγράφου του καταχωρισμένου τεχνικού διαβατηρίου στον Οργανισμό Γεωδαισίας, Χαρτογράφησης και Κτηματογράφησης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας (Κτηματολόγιο) (διάρκεια 1 ημέρα, κόστος 2 BGN (1,02 ευρώ)).
17. Πραγματοποίηση τελικού ελέγχου από τον Δήμο (διάρκεια 1 ημέρα, κανένα κόστος).
18. Λήψη τελικής έγκρισης οικοδομικής άδειας και άδειας κατοχής (building and occupancy permit) από τον Δήμο (διάρκεια 7 ημέρες, κόστος 750 BGN (383 ευρώ)).

Φορολογική νομοθεσία

Με τη φορολογική μεταρρύθμιση του 2007 καταργήθηκε η προοδευτική φορολογική κλίμακα στα φυσικά πρόσωπα και αντικαταστάθηκε από ενιαίο

συντελεστή (flat tax) 10%, ο οποίος ισχύει και για την φορολόγηση των εταιρειών.

Κυριότεροι φόροι :

- φόρος φυσικών προσώπων 10% (flat tax)
- εταιρικός φόρος 10% (flat tax)
- φόρος μερισμάτων 5%
- φόρος προστιθεμένης αξίας (DDS) 20% και μηδενικός προκειμένου για εξαγωγές και ενδοκοινοτικές προμήθειες
- φόρος επί των επιτοκίων τραπεζικών καταθέσεων 8%.

Υποχρέωση εγγραφής για ΦΠΑ στη Βουλγαρία υπάρχει στις εξής περιπτώσεις:

1. Κύκλος εργασιών παραδόσεων αγαθών στη Βουλγαρία άνω των 50.000 λέβα (€ 25.560)
2. Ενδοκοινοτικές αποκτήσεις αγαθών στη Βουλγαρία άνω των 20.000 λέβα (€ 10.225)
3. Πωλήσεις εξ αποστάσεως σε Βούλγαρους πελάτες άνω των 70.000 λέβα (€ 35.000)

- Ειδικός φόρος κατανάλωσης επιβάλλεται στο αλκοόλ, τα προϊόντα καπνού, τα πολυτελή αυτοκίνητα, τον ηλεκτρισμό και το πετρέλαιο.
- Τα Δημοτικά Συμβούλια καθορίζουν, εντός του πλαισίου του νόμου, το ακριβές ύψος των δημοτικών φόρων και τελών :
 - Δημοτικός φόρος σε όλα τα ακίνητα από 0,5% έως 2%
 - Δημοτικός φόρος μεταβίβασης ακινήτων από 1,3% έως 2,6%.

Η Ελλάδα και η Βουλγαρία έχουν υπογράψει συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας σε σχέση με τους φόρους εισοδήματος και κεφαλαίου (Νόμος 2255/1994, ΦΕΚ 195/18.11.1994).

Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Οι Βουλγαρικές εταιρίες φορολογούνται για το παγκόσμιο εισόδημά τους. Βουλγαρικές εταιρίες θεωρούνται εκείνες που έχουν ιδρυθεί στη Βουλγαρία. Οι αλλοδαπές εταιρίες φορολογούνται για τα κέρδη που αποκτούν στη Βουλγαρία από δραστηριότητες που πραγματοποιούνται μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης στη χώρα, καθώς και για τα εισοδήματα βουλγαρικής πηγής.

Φορολογικές απαλλαγές:

Οι επιχειρήσεις, που έχουν επενδύσει σε υποβαθμισμένες περιοχές (όπου η ανεργία, κατά το προηγούμενο έτος, ήταν σημαντικά μεγαλύτερη του μέσου όρου στην χώρα), μπορούν να επωφεληθούν από ορισμένες φορολογικές διευκολύνσεις εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.

Ειδικότερα :

- Απαλλαγή μέχρι και 100% του εταιρικού φόρου (10%) προκειμένου για βιομηχανικές μονάδες, εγκατεστημένες σε περιοχές με ανεργία μεγαλύτερη κατά 35% τουλάχιστον του μέσου όρου. Η εν λόγω απαλλαγή ισχύει για μία πενταετία ανεξάρτητα από τη εξέλιξη της ανεργίας.
- Μείωση του εταιρικού φόρου μέχρι το 10% επί της αξίας των πάγιων επενδύσεων, (με την εξαίρεση των επιβατικών αυτοκινήτων), με την προϋπόθεση ότι η επένδυση πραγματοποιείται σε περιοχή με ανεργία μεγαλύτερη κατά 50% του εθνικού μέσου όρου.
- Ειδική έκπτωση (αφαίρεση από τα κέρδη των αμοιβών και εργοδοτικών εισφορών μέχρι και 12 μηνών) για τις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν εγγεγραμμένους ανέργους.

Επενδυτικά κίνητρα

Επενδυτική νομοθεσία

Τα επενδυτικά κίνητρα εξειδικεύονται και υλοποιούνται από την Invest Bulgaria Agency, κυβερνητικό οργανισμό, υπαγόμενο στο Υπουργικό Συμβούλιο. Σύμφωνα με την κείμενη επενδυτική νομοθεσία, οι επενδύσεις, ανάλογα με το ύψος τους, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες :

Α' τάξεως :

- άνω των 20 εκατ. λέβα (περίπου €10 εκατ.)

- άνω των 4 εκατ. λέβα, σε περιοχή με ανεργία που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο ή επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στην βιομηχανία ή δημιουργεί 150 νέες θέσεις εργασίας
- άνω των 3 εκατ. λέβα για επένδυση στις υπηρεσίες
- άνω των 2 εκατ. λέβα για επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στις υπηρεσίες
- άνω του 1 εκατ. λέβα για επένδυση που δημιουργεί 150 νέες θέσεις εργασίας σε υποκλάδο των υπηρεσιών.

Β' τάξεως :

- άνω των 10 εκατ. λέβα (περίπου € 5 εκατ.)
- άνω των 2 εκατ. λέβα, σε περιοχή με ανεργία υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου ή επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στην βιομηχανία ή δημιουργεί 100 νέες θέσεις εργασίας
- άνω των 1,5 εκατ. λέβα και επένδυση στις υπηρεσίες
- άνω του 1 εκατ. λέβα για επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στις υπηρεσίες
- άνω του 0,5 εκατ. λέβα για επένδυση που δημιουργεί 100 νέες θέσεις εργασίας σε υποκλάδο των υπηρεσιών.

Προβλεπόμενα κίνητρα :

- σύντμηση των διαδικαστικών διατυπώσεων
- προνομιακή διοικητική αντιμετώπιση (κατηγορία Α')
- προνομιακή μεταχείριση για απόκτηση δημόσιας και δημοτικής ακίνητης περιουσίας
- χρηματοοικονομική βοήθεια για έργα υποδομής (κατηγορία Α')
- χρηματοοικονομική βοήθεια για την εκπαίδευση του προσωπικού μέχρι 29 ετών

Μία ακόμη εξειδικευμένη κατηγορία επενδύσεων προστέθηκε με την πιο πρόσφατη τροποποίηση του επενδυτικού νόμου το 2009. Πρόκειται για τα Επενδυτικά Σχέδια Προτεραιότητας, τα οποία πρέπει να πληρούν τόσο τις προϋποθέσεις του Κανονισμού της ΕΕ 800/2008 όσο και ένα τουλάχιστον από τα παρακάτω κριτήρια:

- ο Να υπερβαίνουν τα 100 εκατ. λέβα και να δημιουργούν 200 θέσεις εργασίας (υπό προϋποθέσεις το όριο αυτό μειώνεται)
- ο Να ενισχύουν την απασχόληση με επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας ή σε περιοχές με πρόβλημα ανεργίας
- ο Να στοχεύουν στην ανάπτυξη των βιομηχανικών ζωνών.
- ο Να στοχεύουν στην ανάπτυξη τεχνολογικών πάρκων.

Τα ΕΣΠ υλοποιούνται βάσει κανονιστικών πράξεων για την εφαρμογή του επενδυτικού νόμου και σύμφωνα με τον Κανονισμό 800/2008. Λαμβάνονται δε υπόψη και οι διατάξεις του Νόμου για τις Κρατικές Ενισχύσεις, καθώς η υποστήριξη που τους παρέχεται από το βουλγαρικό δημόσιο λαμβάνει τη μορφή κρατικής ενίσχυσης.

Βιομηχανικές ζώνες

Στη Βουλγαρία λειτουργούν τρεις βιομηχανικές ζώνες: Free Zone Ruse, Free Zone Vidin και Free Zone Svilengrad, η τελευταία κοντά στα σύνορα με Ελλάδα και Τουρκία. Οι ως άνω ζώνες, τις οποίες διαχειρίζεται η κρατική “National Company Industrial Zones (NCIS)”, προσφέρουν μια σειρά από υπηρεσίες και διευκολύνσεις στις επιχειρήσεις, που επιλέγουν να εγκατασταθούν σε αυτές, με σκοπό να προσελκύσουν ξένες εταιρείες (βλ. αναλυτικότερα την ιστοσελίδα της NCIS: <http://industrialzones.bg/zones.php?language=EN>).

Εργασιακές σχέσεις – Κοινωνική Ασφάλιση

Ο Εργατικός Κώδικας (ΦΕΚ 26/01.04.1986 – όπως έχει συμπληρωθεί με μεταγενέστερες νομοθετικές πράξεις), αποτελεί το βασικό νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις εργασιακές σχέσεις.

Για τους αλλοδαπούς που προτίθενται να εργαστούν στην Βουλγαρία, απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η προγενέστερη εξασφάλιση άδειας εργασίας, την οποία εκδίδει η Εθνική Υπηρεσία Απασχόλησης και ισχύει για ένα έτος με δυνατότητα επιμήκυνσης για επιπλέον δύο έτη.

Κατ’ εξαίρεση, η εκδιδόμενη άδεια δύναται να είναι μεγαλύτερης διάρκειας προκειμένου περί προσώπων που κατέχουν υψηλές διευθυντικές θέσεις ή σε ειδικές περιπτώσεις χειρισμού εξοπλισμού αλλοδαπής προέλευσης. Για τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ ισχύουν τα κοινοτικώς κρατούντα (EEC No 1612/1968) : Δεν απαιτείται άδεια εργασίας ή άλλη διαδικαστική προϋπόθεση, καθώς, μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, οι κοινοτικοί υπήκοοι δε θεωρούνται αλλοδαποί (ν. 153/1998, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 103/2009). Πρέπει, όμως, οι κοινοτική υπήκοοι να δηλώνουν την εγκατάστασή τους στη Βουλγαρία στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών:

Ministry of Interior

Directorate Migration

1000 Sofia, 48 Knyaginya Maria Luiza blvd.

Desk 2 and 3 for EU citizens, E-mail: int.151@mvr.bg

Web: <http://eu.mvr.bg/en/Areas/Migration/default.htm>

Τα θέματα εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης των αλλοδαπών που εργάζονται στην Βουλγαρία ρυθμίζονται βάσει των εσωτερικών νόμων εκτός εάν άλλως προβλέπεται στις διεθνείς συμφωνίες που έχει προσυπογράψει η Βουλγαρία.

Οι αμοιβές των εργαζομένων μπορούν να ορίζονται σε β/λέβα ή σε ξένο νόμισμα, πλην όμως, στην πράξη, η αμοιβές καταβάλλονται σε λέβα (δηλ. το ισοδύναμο σε λέβα του συνομολογηθέντος μισθού).

Μισθοί –Ασφαλιστικές εισφορές

Ο κατώτατος μηνιαίος μισθός, μετά την τελευταία αύξηση του από 01.01.2017, διαμορφώνεται στα BGN 459 ή € 235 για κανονικό ωράριο εργασίας (8 ώρες/ημέρα και 40 ώρες/εβδομάδα) και σε BGN 2,50 ανά ώρα εργασίας.

Η βουλγαρική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης έχει σημαντικά τροποποιηθεί κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών λόγω αφενός της ταχύτατης ανάπτυξης των οικονομικών σχέσεων της χώρας και αφετέρου της εναρμόνισής της με την κοινοτική νομοθεσία. Ο Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ 110/1999) ρυθμίζει τα συναφή θέματα ενώ συμπληρωματικές διατάξεις στον Ετήσιο Προϋπολογισμό του Νόμου Κρατικής Κοινωνικής Ασφάλισης (ABSSIA) ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τις ανώτατες και κατώτατες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Η κοινωνική ασφάλιση, στην Βουλγαρία, παρέχει αποζημίωση, οικονομική βοήθεια και συντάξεις στους ασφαλισμένους για κινδύνους όπως : προσωρινή ανικανότητα προς εργασία, αναπηρία, μητρότητα, γήρατος και θανάτου.

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες ρυθμίσεις, οι μέσες ασφαλιστικές εισφορές ανέρχονται σε περίπου 31% του μικτού μισθού και καταβάλλονται κατά 18% από τον εργοδότη και κατά 13% από τον εργαζόμενο.³

³ KPMG, *Individual Income Tax & Social Security Rate Survey 2012*. Βλ. και <http://www.kpmg.com/global/en/services/tax/tax-tools-and-resources/pages/tax-rates-online.aspx>.

Νόμος για την Απασχόληση

Στο Νόμο για την Απασχόληση (ΦΕΚ 112/2001) προσδιορίζονται οι κρατικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και μέτρων της πολιτικής για την τόνωση της απασχόλησης και την μείωση της ανεργίας. Στον ίδιο νόμο επίσης καθορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ατόμων που αναζητούν απασχόληση καθώς και εκείνων των εργοδοτών.

Για την χορήγηση επιδόματος ανεργίας, ο ενδιαφερόμενος, Βούλγαρος ή αλλοδαπός οφείλει να εγγραφεί, ως άνεργος, στην Εθνική Υπηρεσία Απασχόλησης ή στα κατά τόπους γραφεία της. Οι εργοδότες επίσης που επιθυμούν να συμμετέχουν στα κρατικά προγράμματα για την τόνωση της απασχόλησης οφείλουν να ανακοινώσουν στην εν λόγω Υπηρεσία τις κενές θέσεις τους εργασίας.

Ομαδικές Απολύσεις

Προκειμένου να προβεί σε ομαδικές απολύσεις, ο εργοδότης οφείλει, εντός 30 ημερών, να ενημερώσει γραπτώς το οικείο τοπικό γραφείο της Εθνικής Υπηρεσίας Απασχόλησης καθώς και τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

Οι παρακάτω περιπτώσεις απολύσεων χαρακτηρίζονται ως «ομαδικές απολύσεις» :

- άνω των 10 εργαζομένων προκειμένου περί επιχειρήσεων που απασχολούν 20 – 100 άτομα
- άνω του 10% του εργατικού δυναμικού για επιχειρήσεις με 100 – 300 εργαζόμενους
- άνω των 30 εργαζομένων για επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 300 άτομα
- τουλάχιστον 20 εργαζόμενους, για όλες τις επιχειρήσεις εφόσον πραγματοποιούνται εντός 90 ημερών.

Μετά την ανωτέρω γραπτή ενημέρωση, συστήνονται ομάδες από εκπροσώπους του εργοδότη, των εργαζομένων και της Εθνικής Υπηρεσίας

Απασχόλησης προκειμένου να εκπονήσουν σχέδια αρωγής και κατάρτισης των απολυμένων.

Νόμος για τα Συνταξιοδοτικά Ταμεία

Σύμφωνα με την βουλγαρική νομοθεσία, οι συντάξεις εντάσσονται στο γενικότερο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και οι σχετικές ρυθμίσεις είναι ενσωματωμένες στον Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι πληρωμές των συντάξεων και των αποζημιώσεων διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες : την υποχρεωτική ασφάλιση συνταξιοδότησης, την πρόσθετη υποχρεωτική ασφάλιση συνταξιοδότησης (για όσους γεννήθηκαν μετά την 31.12.1959) και την πρόσθετη προαιρετική ασφάλιση συνταξιοδότησης (για όσους έχουν συμπληρώσει το 16^ο της ηλικίας τους), η οποία μπορεί να γίνει σε ιδιωτικό συνταξιοδοτικό φορέα.

3. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

3.1. Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις, πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές)

Οι κανόνες σχετικά με τη σήμανση των προϊόντων (product labeling) περιέχονται στον εγχώριο «Νόμο περί Προστασίας Καταναλωτών» (Consumer Protection Act), ο οποίος βρίσκεται σε ισχύ από το έτος 2006 και έκτοτε έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές ώστε να ενσωματώσει στην εθνική έννομη τάξη τις διατάξεις της μεταβαλλόμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας, με τελευταίες αυτές που περιέχονται στους Κανονισμούς (ΕΕ) 2017/2394⁴ και (ΕΕ) 2017/1128⁵.

Οι διατάξεις που αφορούν τη σήμανση των προϊόντων στον ως άνω Νόμο, περιλαμβάνονται στο τμήμα II του Κεφαλαίου 2 και ειδικότερα στα Άρθρα 9 έως 12.

Σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις:

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2394 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1128 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για τη διασυννοριακή φορητότητα των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου στην εσωτερική αγορά.

(1) Ο έμπορος υποχρεούται να προσφέρει στους καταναλωτές προϊόντα με ετικέτα στη βουλγαρική γλώσσα ή περισσότερες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων των βουλγαρικών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου οι πληροφορίες μπορεί να παρέχονται με τη χρήση κοινών συμβόλων όπως εικονογραφήματα (pictographs) και άλλα σημάδια που είναι εύκολα κατανοητά στους καταναλωτές ή με τη χρήση ονομασιών προέλευσης ή ονομασιών του προϊόντος που είναι παγκοσμίως γνωστές.

(2) Η ετικέτα του προϊόντος περιέχει υποχρεωτικά πληροφορίες για τον παραγωγό ή/και τον εισαγωγέα (εάν το προϊόν είναι εισαγόμενο), σχετικά με τον τύπο του προϊόντος, τα βασικά χαρακτηριστικά του, την ελάχιστη ημερομηνία ανθεκτικότητας και τις συνθήκες αποθήκευσής του και, εάν αυτό είναι απαραίτητο, οδηγίες χρήσης του.

(3) Οι πληροφορίες που περιέχονται στην ετικέτα του προϊόντος πρέπει να είναι κατανοητές, προσβάσιμες, σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και όχι παραπλανητικές.

(4) Ο έμπορος δεν έχει κανένα δικαίωμα να αφαιρέσει ή να τροποποιήσει την ετικέτα, τη σήμανση ή οποιαδήποτε άλλη πληροφορία παρέχεται από τον παραγωγό εάν με αυτή του την πράξη θεωρηθεί ότι προσπαθεί να παραπλανήσει τους καταναλωτές.

(5) Όπου διατίθενται προϊόντα, εκτός από τις ετικέτες δύναται να χρησιμοποιηθούν και άλλα μέσα για την ενημέρωση των καταναλωτών, την εξήγηση και συμπλήρωση των δεδομένων που αναφέρονται στην ετικέτα, εάν αυτό απαιτείται από τις διατάξεις που αναφέρονται στο άρθρο 12 του ως Άνω Νόμου (ειδικές κατηγορίες προϊόντων, προϊόντα-απομιμήσεις στον κλάδο τροφίμων)

(6) Κάθε προσυσκευασμένο προϊόν (pre-packaged or pre-packed product) πρέπει να αναφέρει πληροφορίες σχετικά με την ποσότητά του, οι οποίες πρέπει να αναγράφονται στη συσκευασία, ή εάν δεν υπάρχει συσκευασία στο ίδιο το προϊόν.

(7) Ο παραγωγός ή το πρόσωπο που έχει συσκευάσει το προϊόν είναι υπεύθυνος για την αναγραφή των ενδείξεων σχετικά με τις ποσότητες, ενώ στην περίπτωση που το προϊόν εισάγεται ο εισαγωγέας είναι υπεύθυνος για την παροχή αυτών των πληροφοριών.

(8) Όταν η ποσότητα του προσυσκευασμένου προϊόντος δεν έχει δηλωθεί εκ των προτέρων από τον παραγωγό, τον εισαγωγέα ή το πρόσωπο που έχει συσκευάσει το προϊόν, τότε η ευθύνη αναγραφής ή αναφοράς της ποσότητας του προϊόντος επί της συσκευασίας του ή σε ειδική πινακίδα που τοποθετείται σε άμεση γειτνίαση με το προϊόν βαρύνει αποκλειστικά τον έμπορο (trader) του προϊόντος.

(9) Όταν το προϊόν δεν περιέχει ή αποκλείει την τοποθέτηση ετικέτας, ο έμπορος υποχρεούται να παρέχει στον καταναλωτή τα δεδομένα που θα αναφέρονταν κανονικά σε αυτήν (διατάξεις άρθρου 9, παράγραφος 2 του ως άνω Νόμου) με άλλο κατάλληλο τρόπο ή με την παροχή εγγράφων που πιστοποιούν τα δεδομένα αυτά.

(10) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ως άνω Νόμου, το Συμβούλιο Υπουργών της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας εκδίδει διατάξεις για: 1. τις απαιτήσεις για ορισμένες ομάδες προϊόντων, τη σήμανσή τους ή/και τις μεθόδους δοκιμής βασικών χαρακτηριστικών τους · 2. τις απομιμήσεις στα τρόφιμα.

Νέος Νόμος για τα Τρόφιμα της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας: Τον Ιούνιο του 2020, η Βουλγαρία υιοθέτησε Νέο Νόμο για τα Τρόφιμα (Food Act), ένα συνολικό κανονιστικό πλαίσιο για την επεξεργασία και το εμπόριο τροφίμων το οποίο έχει στόχο να εναρμονίσει πλήρως τους νόμους της Βουλγαρίας για τα τρόφιμα με την αντίστοιχη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που αφορά στις απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας των τροφίμων (food traceability) και προστασίας των καταναλωτών. Ο νέος Νόμος ψηφίστηκε μετά από χρόνια εκτεταμένων διαβουλεύσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων / ενδιαφερομένων μερών (stakeholders) και εισάγει, μεταξύ άλλων, συγκεκριμένους κανονισμούς για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Επιπλέον, καθορίζει νέες κανονιστικές απαιτήσεις για το εμπόριο παιδικών τροφών, συμπληρωμάτων διατροφής, θεραπευτικών τροφίμων καθώς και για την ταξινόμηση οχημάτων που πραγματοποιούν μεταφορές ορισμένων κατηγοριών τροφίμων.

Οι κυρώσεις που επιβάλλει ο νέος Νόμος σε περίπτωση μη συμμόρφωσης έχουν αυξηθεί σε όρους κόστους πάνω από 10 φορές σε σχέση με τον προηγούμενο Νόμο του 1999. Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία, η Υπηρεσία για την Ασφάλεια των Τροφίμων (BFSA) που υπάγεται στο Β/Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Δασών είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, ενώ η Περιφερειακή Επιθεώρηση

Υγείας που υπάγεται στο Β/Υπουργείο Υγείας ρυθμίζει την παραγωγή και την προμήθεια μεταλλικού (mineral), πηγαίου (spring) και επιτραπέζιου (table) νερού.

Η Υπηρεσία για την Ασφάλεια των Τροφίμων (BFSA) υποχρεούται να τηρεί εθνικά μητρώα εγκεκριμένων συμπληρωμάτων διατροφής και προϊόντων διατροφής για αθλητές και παραγωγών, μεταποιητών και διανομέων του ιδιωτικού τομέα για τα προϊόντα αυτά (άρθρο 24). Η Περιφερειακή Επιθεώρηση Υγείας υποχρεούται αντίστοιχα να τηρεί εθνικά μητρώα για ιδιώτες παραγωγούς, μεταποιητές και διανομείς μεταλλικού, πηγαίου και επιτραπέζιου νερού, καθώς και για παραγωγούς, μεταποιητές και διανομείς παιδικών τροφών (για νήπια και μικρά παιδιά), θεραπευτικών τροφίμων και τροφίμων που περιέχουν βιταμίνες, μεταλλικά στοιχεία και άλλες ουσίες σύμφωνα με τον “Κανονισμό ΕΚ 1925/2006”⁶. Η Περιφερειακή Επιθεώρηση Υγείας υποχρεούται να τηρεί επίσης μητρώο προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να διεξάγουν ιονίζουσα επεξεργασία προϊόντων διατροφής.

Ο Νόμος για τα τρόφιμα θεσπίζει επίσης ένα μόνιμο Εθνικό Συμβουλευτικό Συμβούλιο Τροφίμων προς τον Υπουργό Γεωργίας ως συμβουλευτικό όργανο που εισηγείται στον εκάστοτε Υπουργό για θέματα δημόσιας πολιτικής που αφορούν τους κλάδους των τροφίμων και ποτών (Κεφάλαιο 7). Η νομοθεσία θεσπίζει επιπλέον κανόνες που αφορούν τις λειτουργίες και τα δικαιώματα των διαφόρων οργανώσεων της βιομηχανίας τροφίμων. Προβλέπει, παράλληλα, τη σύσταση Επιτροπής Συνδιαλλαγής προς τον Υπουργό Γεωργίας για εξωδικαστική διευθέτηση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων (out-of-court dispute arbitration), η οποία θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών και την αποφυγή αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.

Τέλος, ο νέος Νόμος για τα Τρόφιμα περιλαμβάνει μεταξύ των γενικών κανονιστικών κατηγοριών του και διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις συσκευασίας, σήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των τροφίμων (Κεφάλαιο 1, Μέρος IV).

- Άρθρο 17: Ένας επιχειρηματίας που παράγει, επεξεργάζεται ή / και διανέμει τρόφιμα είναι υποχρεωμένος να προσφέρει τρόφιμα με σήμανση σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα.

καταναλωτές. Ειδικότερα, η σήμανση / ονομασία "Produced in Bulgaria" / "Product from Bulgaria" ισχύει μόνο για τα πρωτογενή προϊόντα που έχουν ληφθεί ή εξαχθεί από το έδαφος της Βουλγαρίας. Η ετικέτα "Produced in Bulgaria" αναφέρεται σε κατηγορίες αγροτικών προϊόντων όπως τα φρούτα και λαχανικά, λοιπές καλλιέργειες, κρέας και πουλερικά καθώς και άγρια θηράματα και άγρια ψάρια. Η ετικέτα "Product from Bulgaria" μπορεί να τοποθετηθεί σε ένα προϊόν μόνο εάν το κύριο συστατικό⁷ προέρχεται από τη Βουλγαρία και όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας έχουν ολοκληρωθεί στη Βουλγαρία. Η ετικέτα μπορεί να συνοδεύεται από γεωγραφικό χάρτη ή άλλο σύμβολο, το οποίο περιέχει πληροφορίες ότι τα τρόφιμα έχουν παραχθεί στο έδαφος της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας.

- *Άρθρο 18:* οι σχετικές πληροφορίες για τα τρόφιμα που παρέχονται στο έδαφος της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εμφανίζονται στη σήμανση / ετικέτα τους, είναι διαθέσιμες στη βουλγαρική γλώσσα.
- *Άρθρο 22:* Ένας επιχειρηματίας δεν μπορεί, μέσω διαφημίσεων ή άλλων μορφών εμπορικής επικοινωνίας στις οποίες συμμετέχουν παιδιά ως συμβεβλημένα, να διαφημίζει: 1) γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα και τρόφιμα για τα οποία έχουν θεσπιστεί κανονιστικοί περιορισμοί για την κατανάλωση ή χρήση τους από παιδιά, 2) τρόφιμα που περιέχουν θρεπτικά συστατικά και ουσίες με θρεπτική ή φυσιολογική δράση, η οποία δεν πληροί τις απαιτήσεις υγιεινής διατροφής σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις.

3.2. Προμήθειες

Νομικό πλαίσιο

Το σημαντικότερο νομικό κείμενο είναι ο Νόμος περί Κρατικών Προμηθειών (2006), ο οποίος τροποποιήθηκε (2009, 2010, 2012, 2014), ώστε να συμμορφωθεί με την κοινοτική νομοθεσία. Η προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία προκήρυξης κρατικών διαγωνισμών ακολουθείται για προκηρύξεις άνω των BGN 66.000 για τις περισσότερες περιπτώσεις (υπηρεσίες, προμήθειες κτλ.), ενώ το κατώτατο όριο ανέρχεται στα BGN 264.000, όταν πρόκειται για

⁷ Ως «κύριο συστατικό» ορίζεται στη βουλγαρική νομοθεσία ένα συστατικό το οποίο αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 50% του τροφίμου ή ένα συστατικό που συνήθως συνδέει ο καταναλωτής με το όνομα του τροφίμου.

κατασκευαστικά έργα. Για ποσά κάτω από τα ως άνω όρια η διαδικασία είναι απλοποιημένη, αλλά ρυθμιζόμενη και πάλι από τον ως άνω νόμο.

Τελευταίες τροποποιήσεις Νόμου περί Κρατικών Προμηθειών⁸

- Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2007/66/EC (για τη βελτίωση των διαδικασιών δικαστικής προσφυγής στον τομέα των κρατικών προμηθειών) και 2009/81/EC (προμήθειες στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας). Έχουν ήδη ενσωματωθεί οι κοινοτικές οδηγίες 2004/17/EC και 2004/18/EC.
- Καθιέρωση 14ήμερης περιόδου αναμονής (standstill) μετά την κοινοποίηση της απόφασης επιλογής αναδόχου σε όλους τους ενδιαφερόμενους και πριν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης. Προβλέπονται εξαιρέσεις.
- Καθιέρωση μικρότερων προθεσμιών για έκδοση απόφασης από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα: 1 μήνας τόσο για την Επιτροπή Ανταγωνισμού (α' βαθμός) όσο και για το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (β' βαθμός).⁹
- Μείωση του ανώτατου ποσού της εγγύησης που πρέπει να κατατεθεί (3% της αξίας της σύμβασης).
- Διεξοδικότερες ρυθμίσεις για τις περιπτώσεις υπερβολικά χαμηλών προσφορών.
- Ρυθμίζονται αναλυτικότερα τα σχετικά με την κατάθεση συμπληρωματικών εγγράφων και τη διόρθωση ήδη κατατεθειμένων εγγράφων.
- Διεύρυνση αρμοδιοτήτων της Αρχής Κρατικών Προμηθειών σε ό,τι αφορά τους προληπτικούς ελέγχους.
- Υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο όλου του τεύχους της προκήρυξης.

Αρχή κρατικών προμηθειών

Στη Βουλγαρία έχει θεσπιστεί και λειτουργεί η Αρχή Κρατικών Προμηθειών (Public Procurement Agency), στα καθήκοντα της οποίας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

1. Η νομοτεχνική συμβολή σε νομικά κείμενα σχετικά με τις κρατικές προμήθειες,

⁸ Αναλυτικά για τις τελευταίες τροποποιήσεις του εν λόγω νόμου, βλ.:

<http://www.internationaltaxreview.com/Article/3386144/Bulgaria-Amendments-to-the-Bulgarian-Public-Procurement-Act.html>.

Το κείμενο του νόμου με τις τελευταίες τροποποιήσεις είναι διαθέσιμο στην ηλ. διεύθυνση:

http://www.aop.bg/fckedit2/user/File/bg/Normativna%20baza/ZOP_26_10_2012.pdf.

⁹ Σημειώνεται ότι στις ελεγκτικές αρχές περιλαμβάνονται, ακόμη, η Δημόσια Επιτροπή Εποπτείας (Public Financial Inspection Agency) και η Εθνική Ελεγκτική Υπηρεσία (National Audit Office).

2. Η απάντηση σε γραπτά ερωτήματα σχετικά με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και η λειτουργία δύο ανοιχτών τηλ. γραμμών για υποβολή ερωτημάτων αναφορικά με τη νομοθεσία και τις ακολουθούμενες διαδικασίες,
3. Ο προληπτικός και ex ante έλεγχος διαδικασιών χρηματοδοτούμενων από κοινοτικά κονδύλια και διαδικασιών για τις οποίες δεν προβλέπεται δημοσίευση προηγούμενης γνωστοποίησης (άρθρα 20^α & 20^β του νόμου για τις κρατικές προμήθειες),
4. Η διατήρηση του Μητρώου Κρατικών Προμηθειών (Public Procurement Register), στο οποίο περιλαμβάνονται αποφάσεις (το νομικό κείμενο με το οποίο αποφασίζεται η προκήρυξη) και προκηρύξεις διαγωνισμών, ανακοινώσεις σύναψης συμβάσεων και άλλες πληροφορίες. Το εν λόγω Μητρώο προσφέρει και άλλες ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως την ηλεκτρονική αποστολή (e-sender) προκηρύξεων διαγωνισμών στην Εφημερίδα της ΕΕ για δημοσίευση. Πρόσβαση στο Μητρώο προσφέρεται μέσω της διαδικτυακής πύλης κρατικών προμηθειών, όπου υπάρχει η δυνατότητα εξειδικευμένων αναζητήσεων με χρήση φίλτρων και λέξεων-κλειδιών:

Public Procurement Portal: http://rop3-app1.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=173,1082253&_dad=portal&_schema=PORTAL

Επισημαίνεται ότι η Αρχή Κρατικών Προμηθειών δεν είναι αρμόδια για την επιλογή του αναδόχου ούτε για τη σύναψη των σχετικών συμβάσεων. Η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στις αναφερόμενες στις προκηρύξεις κρατικές αρχές (contracting agencies), δηλαδή υπουργεία, ΟΤΑ, επιχειρήσεις δημόσιας ωφέλειας κτλ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου, οι καταχωρημένες αρχές και υπηρεσίες με αρμοδιότητα σύναψης κρατικών συμβάσεων ανέρχονται στις 2080.

Το Γραφείο μας αναρτά σε τακτά χρονικά διαστήματα (δύο φορές την εβδομάδα) τις νέες προκηρύξεις στην ηλεκτρονική του διεύθυνση: <http://agora.mfa.gr/>

3.3 Αγορά γης – Κατασκευές

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Βουλγαρίας, απαγορεύεται η αγορά γης από αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα. Συνεπώς, τα τελευταία δεν μπορούν να γίνουν ιδιοκτήτες οικοπέδων, αγροτεμαχίων κτλ. Μπορούν, όμως, να

αποκτήσουν κτίρια, διαμερίσματα (χωρίς το αναλογούν ποσοστό στην κοινόχρηστη γη του κτιρίου) και περιορισμένα ιδιοκτησιακά δικαιώματα (δικαίωμα χρήσης, κατασκευής κτλ.). Πάντως, το ως άνω συνταγματικό εμπόδιο παρακάμπτεται με τη συνήθη πρακτική στη Βουλγαρία να συστήνονται εταιρείες από αλλοδαπούς με αποκλειστικό σκοπό την αγορά γης. Οι ως άνω τυπικά βουλγαρικές εταιρείες μπορεί να ανήκουν 100% σε αλλοδαπούς και επιτρέπεται να αποκτούν κάθε είδους περιουσιακό δικαίωμα.

Ως προς τους πολίτες ΕΕ, είχαν προβλεφθεί οι εξής προσωρινοί περιορισμοί στην αγορά γης:

Α) Για 5 χρόνια (από 1.1.2007) σε ό,τι αφορά τις δευτερεύουσες κατοικίες – συνεπώς, από 1.1.2012 ο περιορισμός αυτός έχει ήδη παύσει να ισχύει.

Β) Για 7 χρόνια (από 1.1.2007) σε ό,τι αφορά την αγροτική γη, τα δάση και τις δασικές εκτάσεις. Το 2013, με αμφιλεγόμενο νόμο, ο περιορισμός αυτός παρατάθηκε έως το 2020. Η εν λόγω, όμως, παράταση κατέπεσε στο Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας. Τελικά, το 2014 τροποποιήθηκε ο νόμος για τη χρήση και την ιδιοκτησία της αγροτικής γης και προβλέφθηκαν τα εξής: Αγροτικές εκτάσεις (ή γη προερχόμενη από δασικές εκτάσεις) θα μπορούν πλέον να αγοράζουν μόνο φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι της χώρας ή έχουν μείνει (ή συσταθεί αναφορικά με τα νομικά πρόσωπα) στη Βουλγαρία για τουλάχιστον πέντε συναπτά έτη. Αν νομικό πρόσωπο δεν πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις, η αγορά μπορεί να λάβει χώρα, εφόσον τουλάχιστον ένας από τους εταίρους ή ιδρυτές του πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις, αναφορικά με τα φυσικά πρόσωπα. Επιπρόσθετα, οι αγοραστές θα πρέπει να δικαιολογούν την πηγή των κεφαλαίων που χρησιμοποιούν για την αγοραπωλησία.

Σημειώνεται ότι η πορεία του κλάδου των κατασκευών, ο οποίος επλήγη ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της διεθνούς οικονομικής κρίσης συνεχίζει να είναι ασταθής.

3.4. Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας

Σχετικά με την προστασία των διανοητικών δικαιωμάτων στη Βουλγαρία, επισημαίνεται ότι το σύνολο της εσωτερικής νομοθεσίας (πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα, ευρεσιτεχνίες, σήματα, γεωγραφικές ενδείξεις κτλ.) είναι εναρμονισμένο με τα διεθνή πρότυπα και την κοινοτική νομοθεσία.

Προβληματισμός εκφράζεται, όμως, για την πειρατεία στο διαδίκτυο και τη δυσκολία να εντοπιστούν πληροφορίες από παρόχους υπηρεσιών internet (ISPs), ώστε να καταπολεμηθεί το φαινόμενο αυτό. Επίσης, συχνά η δικαστική επιβολή των νομικών προβλέψεων είναι αναποτελεσματική ή ασυνεπής.¹⁰ Σύμφωνα με δημοσιεύματα του βουλγαρικού τύπου, το 60% του λογισμικού στη Βουλγαρία είναι πειρατικό. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού, υπογράφηκε τον Απρίλιο του 2010 μνημόνιο μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών, της IFPI και της Ένωσης Διανομέων Λογισμικού για Επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται να έχουν στοχοποιηθεί οι BitTorrent ιστοσελίδες Zamunda και Arena με αμφίβολα, όμως, έως τώρα αποτελέσματα.

Η Βουλγαρία είναι μέλος της WIPO, και έχει υπογράψει ορισμένες από τις σημαντικότερες διεθνείς συνθήκες, όπως η Σύμβαση της WIPO για το διαδίκτυο.

Αρμοδιες υπηρεσίες

- ο Ευρεσιτεχνίες – Εμπορικά σήματα: Γραφείο Ευρεσιτεχνιών. Web: <http://www.bpo.bg/>. Σχετικές διαφορές επιλύονται από ειδική σύνθεση με επικεφαλής τον Πρόεδρο του Γραφείου. Οι αποφάσεις τους προσβάλλονται στα διοικητικά δικαστήρια.
- ο Πνευματικά δικαιώματα: Διεύθυνση για τα Πνευματικά και Συγγενικά Δικαιώματα του Υπουργείου Πολιτισμού. Web: <http://mc.government.bg/page.php?p=52&s=53&sp=0&t=0&z=0>.

Νομοθεσία

- ο Νόμος 57/1993 για τα Πνευματικά και Γειτονικά Δικαιώματα.
- ο Νόμος 64/2006 για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας.
- ο Νόμος 84/1996 για τις Νέες Ζωτικές και Φυτικές Ποικιλίες.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Σήματα και τις Γεωγραφικές Ενδείξεις.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Βιομηχανικά Σχέδια.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Ενσωματωμένα Κυκλώματα.

¹⁰ Office of the United States Trade Representative, “European Union”, 2014 National Estimate Report on Foreign Trade Barriers, url: <https://ustr.gov/sites/default/files/2014%20NTE%20Report%20on%20FTB%20European%20Union.pdf>.

3.5. Τραπεζικός τομέας – Χρηματοδότηση επιχειρήσεων

Τραπεζικός κλάδος

Στη χώρα, λειτουργούν αυτήν τη στιγμή 27 τράπεζες, εκ των οποίων οι 5 αποτελούν παραρτήματα ξένων τραπεζών. Οι υπόλοιπες είναι πλήρως αδειοδοτημένες και εξουσιοδοτημένες να πραγματοποιούν διεθνείς συναλλαγές. Οι 22 αυτές τράπεζες διαιρούνται στη σχετική κατάταξη της Κεντρικής Τράπεζας της Βουλγαρίας σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με το μέγεθός τους. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα 5 μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας, στα οποία περιλαμβάνεται η ελληνικών συμφερόντων Eurobank Bulgaria (Postbank)

Επιμέρους ζητήματα

- ✚ Αν και η βουλγαρική οικονομία συνεχίζει να στηρίζεται πρωτίστως στο ρευστό (“cash economy”), η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Αντίστοιχη είναι και η αύξηση τόσο των τερματικών POS όσο και του e-banking. Αντιθέτως, παραδοσιακά περιορισμένη είναι στη Βουλγαρία η χρήση επιταγών.
- ✚ Ο επαναπατρισμός κερδών επιτρέπεται, αλλά πρέπει να έχει προηγουμένως καταβληθεί φόρος επί των κερδών, ενώ για έμβασμα στο εξωτερικό ποσών άνω των €12.500 πρέπει να υπάρχει έγγραφη αιτιολογία της πληρωμής. Δεν υφίστανται περιορισμοί στη μετατροπή συναλλάγματος από BGN σε €.

Αρμόδιες υπηρεσίες

- Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας.
Web: <http://www.bnb.bg/>. Ανεξάρτητη βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη του βουλγαρικού τραπεζικού συστήματος. Η ισοτιμία του βουλγαρικού lev (BGN) παραμένει σταθερή έναντι του Ευρώ (1 € = 1,95583 BGN), ήδη από την εποχή που το € αντικατέστησε το γερμανικό μάρκο.

Διεθνείς χρηματοδοτικές ευκαιρίες

Σε ό,τι αφορά τις δυνατότητες που προσφέρονται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στη Βουλγαρία από διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα επισημαίνονται τα εξής:

- ✚ Ευρωπαϊκή Ένωση: Την προγραμματική περίοδο 2014–2020 υλοποιήθηκαν 7 επιχειρησιακά προγράμματα (Operational Programs), που προσέφεραν χρηματοδότηση στους τομείς των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της ανταγωνιστικότητας, της καλής διακυβέρνησης, της περιφερειακής ανάπτυξης, της ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και των επιστημών (http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/search.cfm?gv_pay=BG&gv_reg=ALL&gv_obj=ALL&gv_the=ALL&lan=EN&gv_per=2). Περαιτέρω πληροφορίες παρέχονται στην εξειδικευμένη σελίδα της ΕΕ για τα ως άνω επιχειρησιακά προγράμματα, όπου αναρτώνται και διαρκείς ενημερώσεις με τις τελευταίες εξελίξεις (βλ. <http://eufunds.bg/en/>).

Παράλληλα, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να παρακολουθούν και τα προγράμματα που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) μέσω της ειδικής μηχανής αναζήτησης, που η EIB διαθέτει (<http://www.eib.org/projects/pipeline/index.htm>).

- ✚ Στα πλαίσια του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου (EOX), σημειώνεται πως η Βουλγαρία είναι επιλέξιμη χώρα στο χρηματοδοτικό μηχανισμό “EEA and Norway Grants” (<http://www.eeagrants.org/>). Η νέα συμφωνία μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (ΕΕ, από τη μία, και Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ισλανδία, από την άλλη) υπογράφηκε τον Ιούλιο του 2010 και καλύπτει την περίοδο 2009–2014.
- ✚ Σε ό,τι αφορά του λοιπούς διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς, επισημαίνεται πως δραστηριοποιείται στη Βουλγαρία η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και Ανάπτυξη (EBRD) με αρκετά προγράμματα να βρίσκονται σε εξέλιξη (<http://www.ebrd.com/bulgaria.html>). Τέλος, πληροφορίες για τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Παγκόσμια Τράπεζα και το IFC στη Βουλγαρία μπορούν να αντλούν οι ενδιαφερόμενοι από τη σχετική ιστοσελίδα του διεθνούς οργανισμού (<http://www.worldbank.org/en/country/bulgaria>).

3.6. Τηλεπικοινωνίες

Τηλεφωνία (κινητή – σταθερή)

Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η παρατηρούμενη τα τελευταία χρόνια ενίσχυση του κλάδους της κινητής τηλεφωνίας και η αντίστοιχη πτώση των υπηρεσιών

σταθερής τηλεφωνίας. Αυτό οφείλεται τόσο στην τάση αντικατάστασης συνδέσεων σταθερής τηλεφωνίας με αντίστοιχες κινητής, αλλά και στις επιθετικές προσφορές των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας. Σημειώνεται ότι το 2013 οι πάροχοι συνδέσεων σταθερής τηλεφωνίας στη Βουλγαρία ανέρχονταν σε 28 (έναντι 25 το 2012). Σε ό,τι αφορά τον κλάδο της κινητής τηλεφωνίας, οι πάροχοι έχουν περιοριστεί σε τρεις (TELENOR [πρώην GLOBUL – ιδιοκτησίας ΟΤΕ έως το 2013], VIVACOM και A1, οι οποίοι διαθέτουν όλοι άδειες UMTS. Διαγωνισμός που προκηρύχθηκε το 2008 για τη χορήγηση τέταρτης και πέμπτης άδειας κινητής τηλεφωνίας απέβη άκαρπος.

Η επέκταση των ευρυζωνικών συνδέσεων στη Βουλγαρία είναι μεν ικανοποιητική στα αστικά κέντρα αλλά πολύ περιορισμένη στις αγροτικές περιοχές με εμφανείς τις κοινωνικές ανισότητες.

Αρμόδιες υπηρεσίες

- ο [Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών](#): Ανεξάρτητη αρχή, υπεύθυνη για την εποπτεία του τομέα των ηλεκτρονικών τηλεπικοινωνιών και την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά των τηλεπικοινωνιών.

Νομοθεσία

- ο [Νόμος για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες](#)
- ο [Νόμος 34/2001 για τα Ηλεκτρονικά Έγγραφα και τις Ηλ. Υπογραφές](#)
- ο [Νόμος 138/1998 για το Ραδιόφωνο και την Τηλεφωνία](#)
- ο [Νόμος 88/2003 για τις Τηλεπικοινωνίες](#)

3.7. Ενέργεια

Ο ενεργειακός τομέας διέπεται από σχετικό Νόμο ([107/2003](#)), ο οποίος ρυθμίζει όλα τα σχετικά ζητήματα (εισαγωγές, εξαγωγές, μεταφορά, αγωγούς κτλ.). Για μια σειρά από δραστηριότητες, όπως η παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας ή η μεταφορά φυσικού αερίου απαιτείται ειδική αδειοδότηση. Άδεια δεν απαιτείται μόνο για παραγωγή ή μεταφορά ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας έως 5 MW. Αρμόδια για την επίβλεψη του ενεργειακού τομέα καθώς και για τη χορήγηση των ως άνω αδειών είναι η Κρατική Ρυθμιστική Επιτροπή για την Ενέργεια και τα Ύδατα (web: http://www.dker.bg/index_en.htm).

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Γενικές πληροφορίες

Στο νόμο του 2011 για της Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Law on Energy from Renewable Sources, Απρίλιος 2011) προβλέπεται η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική αγορά (από το κράτος και τις εξουσιοδοτημένες εταιρείες διανομής – Power Purchase Agreements) σε εγγυημένες τιμές της παραγόμενης από ΑΠΕ ηλεκτρικής ενέργειας. Πρόσφατες, όμως, τροποποιήσεις της σχετικής νομοθεσίας έχουν καταστήσει δυσμενέστερο το θεσμικό πλαίσιο για τις εταιρείες ΑΠΕ, ακυρώνοντας, ουσιαστικά, ακόμη και την ως άνω υποχρέωση.

